

Inleiding tot het recht 2016-2017

VEEL PLEZIER MET HET STUDEREN TOEGEWENST

Waarom recht? Inleidende ppt

3 verschijningsvormen voor juristen:

- Individuele toepassing: moet verschillend zijn tss verschillende personen
- Regel
- Verantwoording: is de regel wel correct?

Recht hangt af van de invalshoek(recht is veelarmig)

Art.1382 BW -> **Aansprakelijkheid uit onrechtmatige daad** (onzorgvuldigheid)

Vergoedingsplicht: verplicht schade te vergoeden door je foutief handelen

Vb1.: Je hond bijt een oude dame van 80 en ze heeft schade aan haar been.
Ze krijgt het niet terug in **natura**, maar ze krijgt een schadevergoeding, bij **equivalent**
Ze krijgt bv 25.000 euro.

Vb2: Je hond bijt een 17-jarige tennisster, deze krijgt 50.000 euro.

Vb3: Zelfde meisje krijgt een trauma, **morele schadevergoeding**

- 1) Individuele toepassing: Hangt af van persoon tot persoon = **Er moet verschil zijn bij de individuele toepassing om gelijkheid binnen het recht te creëren.**
- 2) Regel: Schade <- Fout
Degene die schade heeft aangericht/een fout heeft begaan, moet een schuld betalen/
dit vergoeden. **vergoedingsplicht**
- 3) Verantwoording: verantwoording voor regel: dit is een politiek debat

1.Het recht ordent

Recht en vrijheid -> ruimte creërende functie

Je moet de vrijheid beperken om vrijheid te bewaren

Er zijn grenzen nodig zodat niet enkel 1 iemand vrijheid heeft (de sterkste)

Vb: 2 jongeren op een kot, de ene wil slapen en de andere maakt te veel lawaai. Recht van de sterkste. Er gaat altijd iemand sterker zijn. Er moeten dus regels komen om de vrijheid te beperken, die er ook voor zorgen de vrijheid bewaard wordt. Maatschappelijke vrede.

1)Wilsautonomie: Wanneer er aanbod & aanvaarding plaatsvindt is men verbonden, verplicht.

→Is dit vrijheidsbeperking?

Wilsautonomie heeft geen nut als er geen verbintenis tot stand komt. Je hebt vrijheid

om het contract te vormen, maar eens de wilsautonomie samenvalt, ben je gebonden, dan ben je beperkt.

Situatie: Je verkoopt je gsm voor 350 euro. Je hebt een contract met de koper en de koper wil niet meer betalen. Er is een **verbod op eigen richting** (= je mag het recht niet in eigen handen nemen)

Bv. Je mag dus niet de koper zijn brommer kapot maken, of de persoon slaan. dit is eigen richting.

Wat moet je doen als de koper niet wil betalen?

-Staatsgeweld uitvoering: gerechtsdeurwaarder -> legt beslag op goederen om gsm te betalen.

Stel: een faillissement: meerdere schuldeisers, het is niet zeker dat je je geld krijgt.

Chirografaire schuldeisers(vallen vaak uit de boot) De bank staat eerst in de rij, want ze hebben een hypotheek.

2)Eigendomsrecht: Art 544 BW. Het is een onbeperkt genotsrecht= vrijheid. Bv. Fles water mag je onbeperkt van genieten. Maar het is ook beperkt door andere wetten: je mag deze fles niet op iemand kapotslaan.

Om eigendomsrecht te krijgen, moet je eigendomsrecht inperken (belasting). Bv. Er wordt ingebroken, om je zaken te recupereren moet je belastingen betalen want deze worden vergoed met belastinggeld.

2.Recht zorgt voor bescherming/afweging van belangen.

1) **Handelshuurwet** Art.3 Handelshuur Bv. Pacht (huur landbouwgrond) minstens 9 jaar.

-Stabiliteit voor verkoopplaats

Bv. **Verdelers van auto's blijft voor lange termijn op zelfde plaats**

2) **Wet arbeidsovereenkomst** Art.18: Situatie: Leverancier drank laat een vat vallen op iemand. Hij moet de schade vergoeden op basis van Artikel 1382 Vergoedingsplicht.

Je moet gevolgen en de fout loskoppelen. Een kleine fout kan grote gevolgen hebben en omgekeerd.

WAO: Verschil tussen zware schuld (bellen in de heftruck) – lichte schuld(afleiding) – bedrog (=expres een vat laten vallen) -> rechter beslist

De werknemer is enkel aansprakelijk bij zware fout, bedrog of als de lichte fout gewoonlijk voorkomt.

Men wil de werknemer beschermen.

3. Recht zorgt voor de maatschappij: bestendigen en veranderen

Erfrecht: vermogen blijft vermogen

Conservatieve functie: 'Rijk blijft rijk'

-Privaat eigendomsrecht: (Eigendom van een natuurlijk persoon)

Progressiviteit: De sterkste schouders moeten de zwaarste last dragen. Bv.

Inkomstenbelasting. Hoge belastingen voor hoog inkomen.

-Erfrecht: **successierechten:** Hoe verder iemand van u staat, hoe hoger de belasting.

-Internationaalrechtelijke regeling inzake onteigening: eigendom wordt verplicht verkocht aan staat.

Contextgerelateerdheid van het recht

-Er bestaan verschillende religies, filosofieën ...

Dit zorgt voor een botsing van de rechtssystemen van versch. landen

-Het is niet altijd het recht die de maatschappij beïnvloed, maar ook omgekeerd. Het recht loopt soms voorop op sociaaleconomische onderwerpen. Bv. Samenlevingsvormen: Homohuwelijk, privacy(scheidingsmuur tussen burens)
→Er bestaat geen universeel rationeel recht. Het recht **verandert** steeds!
Uitzonderingen: natuurrecht, cultuurrecht → Universele rechtsbegrippen
Vb: Massamoord is van alle tijden, dit verandert niet

Recht en rechtvaardigheid

Het recht is van sommige perspectieven gezien niet rechtvaardig.
Bv. Katholieken zijn tegen het homohuwelijk.
Recht en reglement hebben niks te maken met moraal. (verkeersregels)
Een rechtvaardige samenleving hangt niet perse samen met wat jij als individu vindt.

Verjaring in strafrecht Art.2279 BW

Als het te lang duurt om tot een oordeel te komen, dan moet je de persoon laten gaan.
→Probleem bij indiv. Toepassing: is dit wel rechtvaardig?

Individu maakt deel uit van verschillende samenlevingen

Het recht is een raster. Het recht kan groter of kleiner zijn dan een land. Het recht is een vertolking van waarden en belangen. Verschillende samenlevingen zorgen voor verschillende rechtsordeningen.
-Grensoverschrijdend handelen.

Bv. Je wil scheiden en jij wil Belgisch recht maar je vrouw wil Zweeds

Bv. Je hebt een ski-ongeval in Italië. Is het Belgisch of Italiaans recht

- ⇒ Je kan het op meerdere manieren bekijken en dit leidt tot conflicten. Bv. Vliegtuigen: vliegroutes worden door federale OH uitgetekend, geluidsnormen worden beheerd door de gewesten
- ⇒ **Individu maakt deel uit van verschillende samenlevingen**

Sein-werkelijkheid (hoe het is) en Sollen-ideologie (wat jij er van denkt)

In uw handelen moet je een regel proberen nastreven die overeen komt met uw overtuiging.
Bv. De belastingregel: Deze ligt bij de ene dichter bij het sollen dan het sein.

Rol van de rechter

Jouw ideologie kan verschillen met de werkelijkheid en de rechter moet hierin bemiddelen.

Materieel en formele rechtsbegrip

Formeel: iets is recht omdat het in de wet staat.-> sein

Materieel: eigen overtuiging -> sollen

Recht sanctioneert:

-waarborgen van handhaving/naleving van normen (bescherming van gecreëerde ruimte) toezicht, repressie : Verhaal van Antigone, iedereen heeft recht op een begrafenis. Of Je mag in de bebouwde kom niet meer dan 50. De politie kijkt hierop toe, handhaving. De repressie is dan een boete. Het recht heeft een ordeningsfunctie (materieel recht) en een belangrijke controlefunctie.

-Conflictbeslechting: Het beëindigen, oplossen van een conflict. Deze is de essentiële functie van de rechtsorde. Om een conflict te beslechten hebben we nood aan een eigen handhavingsrecht, niet alleen een procesrecht maar ook de preventieve maatregelen.

Recht & macht/ **soevereiniteit**= het ultieme gezag om een rechtsordening uit te bouwen.

-uitvaardigen: een wet afkondigen die moet nageleefd worden

-afdwingen: Als iemand de uitgevaardigde wet overtreedt, volgt er een sanctie.

'monopoly op uitoefening van geweld'

Rechtssysteem en rechtsorde p.30

Formele rechtsorde

Rechtssysteem waarbij het geheel van rechtsnormen afkomstig is van één bepaalde gezagsstructuur.

Vb. Federaal, deelstatelijk en Europees rechtssysteem

In België: ingewikkeld. Recht gemaakt door samentreffen van 4 onderscheiden rechtsorden:

1. **Federale rechtsorde**: geproduceerd door federale organen
2. **Deelstatelijke wetgeving**: Voor één bepaalde deelstaat (milieu, onderwijs en cultuur)
3. **Lokale normen**: gemeente- en provinciereglementen (eerder marginaal)
4. **Grensoverschrijdende normen**: rechten vd mens (EVRM), Europees recht (rechtstreeks werking in België), het internationaal privaatrecht (IPR)

Materiële rechtsorde

Men bestudeert hierbij de inhoud van het systeem en niet de organen die het tot stand brengen.

2 onderscheiden:

1. **Casuïstisch opgebouwd rechtssysteem** (regels opstellen voor concrete situaties):
Er ontbreken algemene codificaties (=opstelling in het wetboek) van de rechtsnormen. Het gaat meestal gepaard met de bindende kracht van uitspraken van de hogere rechters t.a.v. de lagere rechters. Elke case wordt getoetst aan het begrippenrecht. Vb: The Common Law
2. **Begripsmatig opgebouwd rechtssysteem**: algemene rechtsmodellen en theorieën.
Doctrine gebonden rechtssystemen. Elke case wordt getoetst aan het begrippenrecht. (Begriffsjurisprudentz)

Monisme en rechtspluralisme

Rechtspluralisme: er is veel diversiteit.

rechtsmonisme: er wordt van de werkelijkheid één eenheid gemaakt. Het Belgische rechtssysteem wordt niet als een viervoudig rechtssysteem beschouwd, maar als één geïntegreerd rechtssysteem:

Verschillende technieken om hiertoe te komen:

- a. Één federaal Hof van Cassatie: alle wetten worden hierin toegepast, recht wordt uniform toegepast
- b. Belgische rechtscollleges kunnen soms een préjudiciële vraag stellen aan een ander rechtscolllege. → Uniforme interpretatie
- c. De verplichting om eerst de interne rechtsbescherming uit te putten vooraleer de controle te kunnen vragen van een internationale instantie

Belangrijk: de hiërarchie van de normen

Waar komt recht aan bod?

Sleutelbegrippen van recht P.3

Onderscheid materieel en formeel recht

Materieel recht=

Het deel van het recht waarin de spelregels van het maatschappelijk gedrag inhoudelijk worden bepaald

- Rechtsaanspraken toekennen
- Ordenen van de maatschappij

Formeel recht= procesrecht= rechtshandhaving

=Het deel van het recht dat de spelregels bepaalt **wat** er moet of kan gebeuren bij niet-naleving van het materieel recht

- Herstel bieden bij overtreding

-Betwisting tussen burgers:

Bv. Als iemand niet wil betalen, hoe kom ik dan aan het geld? Verbod op eigenrichting.

-Opleggen van straffen:

Bv. Iemand heeft een diefstal gepleegd: wie spoort misdrijven op? Wie onderzoekt ze? Wie legt straf op? Wie zorgt voor de strafuitvoering?

Besluit: Het formeel recht regelt conflicten naar aanleiding van de toepassingen van het materieel recht.

In tegenstelling tot het materieel recht is het procesrecht niet het primaire recht van de burger. Rechten worden eerst toegekend en indien nodig, later afgedwongen. Het procesrecht heeft een ondersteunende functie.

Bewijsrecht

Situeert zich tussen het materieel recht en het formeel recht en is dat deel van het recht waarin bepaald wordt welke partij de rechter mag geloven en wat hij mag geloven.

→ **Wiens bewering neem ik aan?**

-Van irrationele naar rationele bewijsvoering: Vroeger meer bewijzen op basis van wat men ziet en hoort, meningen enz. (vuur of waterproef bij heksen) Nu meer bewijzen op basis van feiten, onderzoek (camera, telefoon)

-Van vrije naar gereguleerde bewijsvoering: Vroeger was het vrijer, nu zijn er meer regels.

Publiek en privaatrecht

Overheidsaangelegenheden: **Publiekrecht**: Het voorwerp van de regeling heeft betrekking op de uitoefening van de overheidstaken waarmee de burger geconfronteerd wordt.

Ondergeschiktheid burger tov overheid!

Bv. mensen onteigenen om ring te vergroten

→ **VERTICAAL**

De overheid gaat inbreuken plegen op het private eigendomsrecht van de mens.

Private aangelegenheden: **Privaatrecht**: Het voorwerp van de regeling heeft betrekking op de verhouding tussen de burgers onderling. Ze worden als gelijken behandeld.

Contract vertrekt bij gelijkheid burgers. = **wilsovereenstemming** → **HORIZONTAAL**

Bv. Huwelijk, vennootschap, overeenkomst, aansprakelijkheid.

Overheidsrecht Bv. Fiscaal recht, strafrecht, administratief recht, onteigeningen

Wat doet de overheid in het strafrecht? Ervoor zorgen dat je gestraft wordt, dat je vrijheid beroofd wordt. Bv. Geldboete, enkelband, gevangenis. **Het strafrecht gaat niet de individuele belangen van het slachtoffer herstellen**

Kenmerken:

-Openbare orde (We mogen geen akkoord sluiten met de overheid, fiscus, voor bv een gereduceerd tarief)

-Ondergeschiktheid ('verticaal')

Recht ten gronde en recht wat de vorm betreft

-Eigenlijke problemen: **recht ten gronde** (Gaat over de **kern** van de zaak). Het beeld dat de burger zich vormt over de functie van het recht bijkomend vertroebeld omdat het recht zich nu eens inlaat met de eigenlijke problemen.

-Formaliteiten:

Formalisme in het Belgisch recht? **Het Belgisch recht is een niet-formalistisch recht**: De rechtsorde laat zich hoofdzakelijk in met de inhoudelijke regelingen van problemen en slechts uitzonderlijk met de formaliteiten die er verband mee houden.

Bv. Een wilsovereenkomst is enkel bindend door wilsovereenstemming.

Er wordt niks gezegd over de hand schudden, aanwezigheid van een getuige..

Soms wordt hier van afgeweken: men zal dan ook een aantal vormvereisten opleggen:

Rechtsregels die de vorm betreffen Bv. **Aanwezigheid van ambtenaar**

Objectief recht – Subjectief recht

Objectief recht

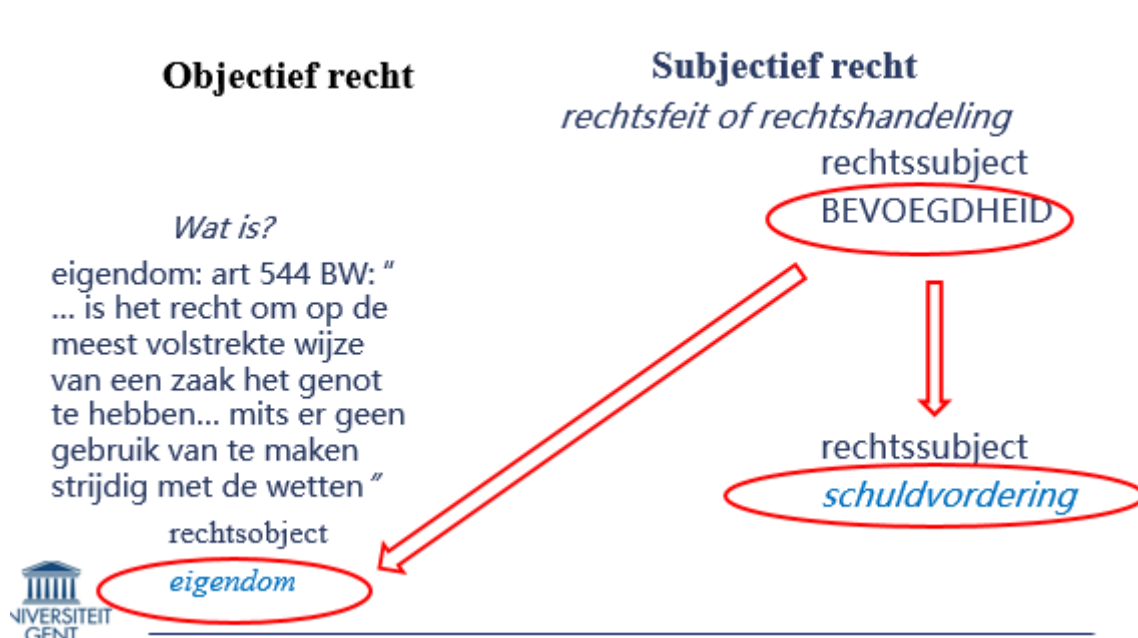
Heeft te maken met rechtsregels.

Resultaat van een historische neerslag van alle gecreëerde normen.

De kegel staat voor regelgeving. Elk jaar komen er meer regels bij. Dit is veel te veel maar moet in feite wel gekend zijn.

Subjectief recht

=objectief recht vanuit het oogpunt **rechtssubject** (right)

Twee vormen:

1. Rechtssubject-rechtssubject

Het rechtssubject heeft een **schuldvordering** tov een ander rechtssubject

Mijn aanspraak is jouw verplichting

2. Rechtssubject-rechtsobject

Het rechtssubject heeft een **eigendom** over een rechtsobject. (art.544 BW)

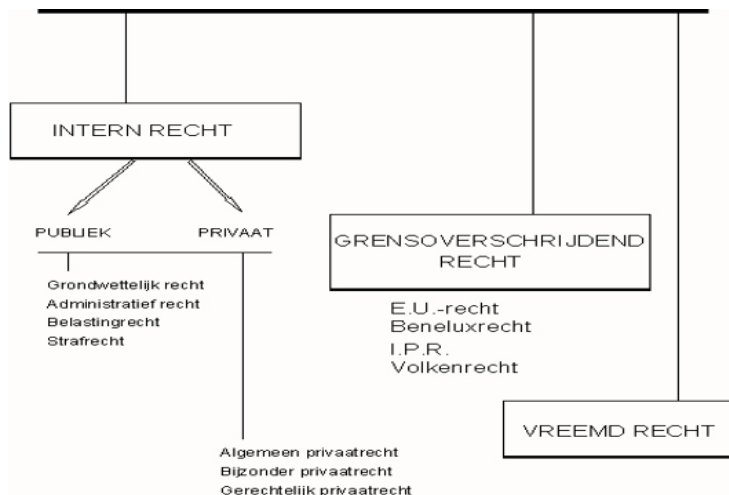
Orderingscriteria:

Intern recht: Bv. In België, het Belgisch recht

Vreemd recht: Bv. Als je op Erasmus gaat in Zweden val je onder het Zweeds recht.

Grensoverschrijdend recht: Belgisch recht waar we een vreemd element gaan aan toevoegen. = **extraneïteit**

Bv. Je hebt een ongeval in het buitenland met een Duitse: dit is grensoverschrijdend recht.

Functies van het recht:

-Distributieve functie: Niet iedereen kan alles onbeperkt, het bepaalt alles van wie kan beschikken over wat. Ze streeft dus een optimale verdeling na en ligt aan de grondslag van de herverdeling.

-Ruimte creërende functie: Het recht creëert ruimte waarbinnen de burgers zich kunnen ontwikkelen. Bv. Contractvrijheid..

-Beslechtingsfase: De bovenstaande 2 functies beschermen, effectueren en alle conflicten beschermen. Essentieële functie van het recht.

Regelarsenaal P.84

Publiek-privaat recht, materieel-formeel recht

Zie vorige

Het grondwettelijk recht

Is een onderdeel van het publiek recht. Het bepaalt hoe België eruit ziet.

Het zorgt voor de basiswetten.

Het zijn wetten die gestemd zijn. Het **Grondwettelijk hof** waakt hier over, grijpt in bij betwisting.

De Grondwet is hier zeer belangrijk.

de federale en deelstatelijke instellingen

federale wetgevende macht

3 takken: Koning - Kamer - Senaat (?)

Rol van de Senaat is bijna weg!

federale uitvoerende macht

de Koning met de federale ministers

federale rechterlijke macht

hoven en rechtbanken

Scheiding der machten:

TE GEVAARLIJK WANNEER ALLE MACHT BIJ 1!

Staatsrecht

Het basisrecht van de Belgische Staat. Het regelt de rechten van de burgers. Alsook de inrichting en werking van de staatsorganen. Het ligt besloten in de **Grondwet**. De bevoegdheden liggen bij het **Grondwettelijk hof**.

Bestuursrecht (=administratief recht)

Het regelt de werking van de staat.

Het regelt in enge zin de werking van de uitvoerende macht op federaal, regionaal en lokaal niveau. Het is het dagelijks bestuur van de staat, de uitvoerende macht.

-Lokale instellingen, onderwijs, stedenbouw, OCMW, ambtenarenrecht..

In het **materieel bestuursrecht** vindt men de regels ivm de organisatie van het dagelijkse leven.

In het **bestuurlijk procesrecht** regelt men de beslechting van geschillen die rijzen tussen overheden of overheid en burger.

De bevoegdheid ligt bij **De Raad van State** die een dubbele taak heeft:

- Bestuursrechter
- Adviesfunctie

Energierecht-milieurecht p.88

Energierecht

De rechtstak die het menselijk handelen mbt de productie/ontginning, het transport en het verbruik van energie reguleert. (recent)

Milieurecht

Onderdeel van het publiek recht

Het recht op bescherming van een gezond leefmilieu is een van de fundamentele rechten opgenomen in de Grondwet. Het is een vertolking van het milieubeleid

-menselijke economische activiteit & leefomgeving:

Bv. Verbranden van hout op industrieel niveau.

Grondwettelijke basis – art 23, lid2,4

Ontstaan **ARAB**: Algemeen Recht ArbeidsBescherming

Vroeger: **Milieuvergunning** EN **stedenbouwkundige vergunning** nodig voor een inrichting op te richten en te exploiteren.

Nu: **Omgevingsvergunning** = smelting van beide. (via vergunningsprocedure)

→ **Raad voor vergunningsbetwistingen**

Bij specifieke milieuproblemen:

-Afvalstoffendecreet -> VLAREA

-bodemsaneringsdecreet -> VLAREBO

-mestdecreet -> MAP 1 & MAP 2

Handhaving

Het betreft het voldoen aan de vergunningsplicht en het naleven van de opgelegde voorwaarden. Dit berust bij de **burgemeester** en bij de **ambtenaren van de afdeling**.

Instellingen

Ter uitvoering van het milieubeleid en ter advisering van de vergunningverlenende overheid werd een aantal instellingen in het leven geroepen: VMM (bodem- en grondwaterverontreiniging) VLM (milieubeleid inzake landbouw) en OVAM (afvalstoffen)

De bevoegdheid ligt bij de **Raad voor vergunningsbetwistingen**

Belastingsrecht/fiscaal recht p. 91

= het geheel van regels waarbij de OH zich de middelen verschaft om in haar uitgaven van alle aard te voorzien.

→ Zorgt voor de inkomsten van de Belgische staat

Verschil direct-indirecte belastingen

Directe belastingen: Worden gevestigd ten name van een bepaald persoon vb.

loonbelasting, vennootschapsbelasting

Indirecte belasting: Gevestigd op toestanden of gebeurtenissen, relatief los van de persoon. Het is al bij de P inbegrepen. Bv. Sigaretten, benzine

Retributie

= geen belastingen, maar een vergoeding voor een dienst, waar je voordeel mee hebt en waar je vrijwillig beroep op doet. Je kan er aan ontkomen door dienst niet te gebruiken. Vb. parkingtarief

Verhaalbelasting

=wel belasting. Het geeft een voordeel aan een groep belastingplichtigen, maar zij hebben hier niet per sé om gevraagd. Bv. Aanleg riolering, wegeniswerken

Functies

1. Financiële functie: ruimte voor ontwikkeling beleid
2. Herverdelende functie: van rijk naar arm
3. Sturende functie: om consumptie van iets te verhogen/verlagen bv. Suikertaks

Algemene beginselen

Legaliteit (Art. 170 GW): OHandelen moet gebaseerd zijn op een vooraf aanwezige wettelijke bepaling

Éénjarigheid (171 GW): De T wordt jaarlijks gestemd. De wetten die ze invoeren zijn slechts voor 1 jaar van kracht, indien ze nt hernieuwd worden.

Gelijkheid (10,11,172 GW): Iedereen in dezelfde situatie betaalt evenveel T.

Organisatie:

1. **Rekenhof**: oordeelt over rekenplichtigen + kijkt in België of inkomsten/uitgaven OH overeenkomt met de begroting → hiervan verslag aan parlement
2. Motivering van bestuursdocumenten: Je moet inzage kunnen hebben in fiscaal dossier. OH moet zeggen om welke reden ze tot een beslissing zijn gekomen, zodat je beslissing kan aanvechten
3. **Ombudsdienst**= beschermen vd rechten vd burgers tov het ambtelijk apparaat, doet hierover jaarlijks verslag

Strafrecht p.96

Het strafrecht is een onderdeel van het publiekrecht, waarin nauwkeurig de handelingen en verzuimen worden omschreven die strijdig zijn met de basis van de maatschappij. Het gaat over misdrijven en straffen. We hebben het materieel en formeel strafrecht.

=> Het regelt misdrijven en hun bestraffing

-**Materieel strafrecht (Strafwetboek)**: De algemene beginselen m.b.t. de leer van de misdrijven vervat zijn: Wat zijn misdrijven? Welke zijn er? Wat is samenloop, herhaling, poging? Ook bevat het de opsomming van de feiten die strafbaar zijn en hun bestraffing.

-**Formeel strafrecht = Strafrechtspleging**. (Strafvordering) Omvat de regels die betrekking hebben op het opsporen, het onderzoeken, de vervolging en de berechting van misdrijven.

Vb. Het recht om advocaat te raadplegen, het DNA-onderzoek, de opsporingstechnieken...

BELANGRIJK: Bescherming van de verdachte → Zolang de schuld niet is vastgesteld door de rechter is de verdachte onschuldig!

→ Wat kan echt niet? (misdrijf) + welke sanctie?

Een misdrijf behoort tot strafrecht. Het is een onrechtmatige handeling die tot verplichting van de vergoeding van de schade leidt. Dit is burgerrecht.

Dus: **strafrecht** → **burgerrecht**, maar: **burgerrecht** → **strafrecht**

Wat zijn de straffen?

Art. 7 strafwetboek

1. Geldboetes
2. **Vrijheidsberoving**: 1-7d/8d-5j/meer dan 5j
3. Verbeurdverklaring: de beslissing van de rechter als bijkomende straf, naast een hoofdstraf die het eigendomsrecht over bepaalde zaken die verband houden met een misdrijf aan de veroordeelde ontnemt.
4. Werkstraf
5. Elektronisch toezicht
6. Probation: Het betekent dat de rechter een persoon kan verplichten bepaalde voorwaarden na te leven tijdens een proeftermijn. → bij opschorting of uitstel

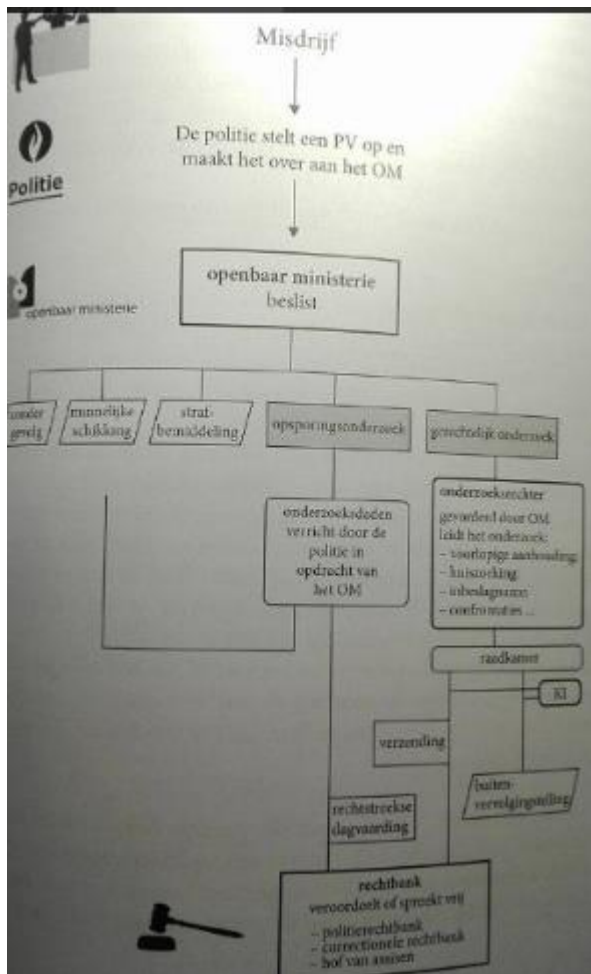
Fundamentele rechten (basisrechten)

1. **Onschuld**: zolang schuld niet is vastgesteld door recht, geniet de verdachte van het vermoeden van onschuld. Hij wordt zo lang mogelijk beschermd.
2. **Twijfel**: zodra er twijfel is over de schuld moet de verdachte vrijgelaten worden
3. **Non bis in idem**: nadat een verdachte is vrijgesproken, kan het proces niet meer worden herstart
4. **Monopolie van de rechter**
5. **Verjaring van de vordering**: Aldus wordt vermeden dat vorderingen in rechte na onredelijke periodes nog steeds zouden kunnen worden ingesteld terwijl terzelfdertijd wordt vermeden dat een verweerder na verloop van een onredelijke termijn nog het bewijs zou dienen te leveren van zaken waarvan hij door het verloop van de termijn praktisch gezien geen bewijs meer kan leveren
6. **Redelijke termijn**: Bij grote vertraging kan de rechter de zaak vervallen verklaren. Dit is een onderdeel van een eerlijk proces.

Drie stadia:

1. **Opsporen van misdrijven**
= het geheel van handelingen, uitrusting en procedures voor het opsporen en vaststellen van gepleegde misdrijven
Door: elke procureur des konings onder het gezag van de PG (procureur generaal)
volgens richtlijnen van het College van PG's

° PV (proces verbaal) heeft bewijskracht tot het tegendeel bewezen is !

2. Onderzoeken van misdrijven

= het geheel van handelingen, uitrusting en procedures voor het identificeren van de dader, slachtoffer, ... en het bijeenbrengen van alle relevante gegevens die bij een strafvervolg van belang kunnen zijn

Door: in de regel beslist de procureur des konings welk onderzoek er gevoerd wordt

-ofwel opsporingsonderzoek

°Wanneer er geen schending is van de vrijheden

°Onder leiding van het OM door de politie, op het einde kiest de OM of ze het onderzoek gaan **seponeren of voor de rechter dragen**

-*ofwel* een **gerechtelijk onderzoek**

°Bij schending van de vrijheden

°het OM vordert een onderzoeksrechter

onderzoeksrechter heeft leiding onderzoek, raadkamer beslist of er

buitenvervolgstelling (niet genoeg bezwaren om de verdachte te vervolgen) gebeurt of **verwijzing naar de rechtbank**

3. **Berechten van misdrijven**

Door:

-Politierechtbank:

Dubbele taak: - Straftrechter: **overtreding**

- Verkeersrechter: Ongeval in kader van verkeer

-Rechtbank van eerste aanleg (Correctionele rechtbank): **Wanbedrijf** → door beroepsrechter, proces duurt niet lang

-Hof van assisen: **Misdaad** → door een heel team, dit duurt zeer lang → tijdsrovend, duur en onbetrouwbaar. (misdaden worden standaard gecorrectionaliseerd)

Hoe:

Openbaar ministerie: vordert straf

Verdachte

Burgerlijke partij

Minnelijke schikking in ruil voor niet-vervolgung een bedrag betalen → goed voor OH, want zij heeft een beperktheid aan middelen

Rechter moet verdachte **vrijspreken**

-wanneer hij feiten niet pleegde

-wanneer feiten niet bewezen zijn

-bij twijfel

Rechter moet verdachte **veroordelen en straffen**

indien misdrijf bewezen is:

1. de wet duidt min./max. straf aan

2. verzachtende omstandigheden

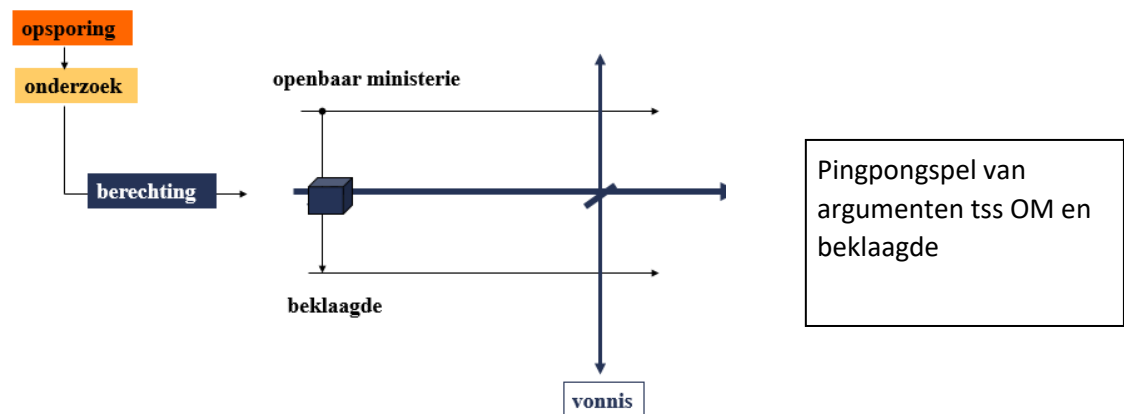
Contraventionaliseren= misdrijven die normaal voor een correctionele rechtbank gebracht moeten worden wegens verzachtende omstandigheden voor de politierechtbank brengen. (Wanbedrijf→overtreding)

Correctionaliseren= Misdaden die normaal voor het hof van assisen gebracht moeten worden wegens verzachtende omstandigheden voor de rechtbank van eerste aanleg brengen. (Misdaad→wanbedrijf)

3. **Opschorting**: we geloven dat je het niet meer zal doen → straf voorwaardelijk uitspreken

uitstel: als je binnen de komende bepaalde tijd het niet meer doet

4. Schuldverklaring: soort brandmerk

Vonnis: veroordeling of vrijspraak

Strafuitvoering

°Geldboetes worden door de fiscus geïnd

°De gevangenisstraffen:

a. OM zorgt voor de opname

b. de wet bepaalt hoe lang iemand moet zitten (alg. regel: 1/3 van de straf)

c. strafuitvoeringsrechtbank controleerd

MAAR: **verjaring strafuitvoering**: wanneer men de persoon niet kan traceren in bepaalde periode, vervalt het recht om te verplichten de straf uit te voeren.

Privaatrecht P.98

Algemeen privaatrecht

Het is een onderdeel van het privaatrecht

Het vormt het moederrecht van alle burgers: het is het recht dat van toepassing is voor alle burgers in hun onderlinge betrekkingen.

De bevoegdheid ligt bij de **rechtbank van eerste aanleg**: Deze heeft een algemene bevoegdheid, zij is bevoegd voor alle geschillen die niet door de wet aan een andere rechtbank zijn toegekend.

Burgerlijk wetboek

Bijzonder privaatrecht

Het is een onderdeel van het privaatrecht

Het is van toepassing op:

- Bepaalde personen(handelaars)
- Bepaalde gevallen (kunstenaars)

Er zijn vier categorieën:

-Handels-, economisch en financieel recht

-intellectuele rechten

-Informaticarecht & rechtsinformatica (niet kennen)

-Sociaal recht

Handels- en insolventierecht

-Handelsrecht (of ondernemingsrecht, bij handelaars en ondernemingen): Het regelt het geheel van de rechten en verplichtingen van de handelaars en het instrumentarium ten behoeve van de handelaar. → Wie is handelaar? → Toepassing faillissement

-Insolventierecht : bevat aantal procedures die een oplossing bieden voor ond. die niet langer in staat zijn om hun schulden te betalen

-Venootschapsrecht : omvat de regelen die betrekking hebben op de oprichting, de werking en het tenietgaan van venootschapsstructuren

-Economisch recht (of marktrecht): Het marktrecht als onderdeel van het economisch recht organiseert de 'markt' en de ondernemingsactiviteit

-Financieel recht: Het financieel recht regelt het krediet, het geld, de effecten en de effectenmarkt.

De bevoegdheid ligt bij de **rechtbank van koophandel**

Intellectuele rechten

Het zijn rechten die rusten op literaire, artistieke of industriële creaties en bieden in wezen een **bescherming aan voortbrengselen van de menselijke geest**. Bv. Muziek, uitvindingen..

1: AUTEURSRECHT	2: INDUSTRIËLE RECHTEN
Moet niet aan formaliteiten (=handeling die moet gebeuren volgens regels) voldoen om het te verkrijgen	Je moet wel de nodige formaliteiten vervullen
Bescherming op LT (tot 70j na overlijden)	Bescherming op KT
Vermogensrechten + morele rechten	Enkel vermogensrechten

1: AUTEURSRECHT

Indeling:

1. Eigenlijke auteursrecht

2. **Naburige rechten:** Naburige rechten beschermen prestaties die niet auteursrechtelijk beschermd worden, maar die meestal wel het auteursrecht in beweging brengen. Je moet weten hoe de naburige rechten zich verhouden tot het auteursrecht: De bescherming die wordt geboden is gelijklopend met die van het auteursrecht, mits enkele verschillen. Bv. De beschermingsduur is verschillend. Naburige rechten vervallen na 50 jaar terwijl auteursrechten tot 70 jaar na de dood meegaan.

3. **Databankenrecht:** Een databank is een verzameling van werken, gegevens of andere zelfstandige elementen, afzonderlijk met elektronische middelen en gerangschikt. Hergebruik of opvraging van databanken zijn databankenrechtelijk beschermt. Als een databank oorspronkelijk is geniet deze ook van auteursrechtelijke bepalingen. Er is ook een **sui generis**-bescherming voor de inhoud van de databank: als men een investering nodig gehad heeft (tijd, geld, arbeid)

4. Bescherming computerprogramma's

Eigenschappen

- Beschermt enkel werk dat in bepaalde vorm gegoten is, oorspronkelijk/origineel is, zintuigelijk waarneembaar is. → **GEEN IDEEËN!**
- **Vermogensrecht:** kan inkomsten genereren:
 - ° Reproductierecht: recht om reproductie van zijn werk (niet) te verbieden of te definiëren
 - ° Recht op opvoering of mededeling aan het publiek: (geen) toestemming geven om werk op immateriële wijze mee te delen (bv. Tv-uitzending)

- **Morele rechten:** relatie werk-auteur beschermen:
 - ° Recht op bekendmaking: voorstellen aan publiek
 - ° Recht op vaderschap: naam voor de exploitatie van het werk vermelden
 - ° Recht op eerbied of integriteit: mag zich verzetten tegen elke aantasting van het werk

2: INDUSTRIËLE RECHTEN

Indeling:

1. **Merkenrecht:** Dient om waren/diensten van een onderneming te onderscheiden.
 - ° Onderscheidend teken dat grafisch voorstelbaar is
 - ° Pas verkregen na het eerste depot binnen het Beneluxgebied
 - ° Merkhouder kan zich verzetten tegen elk gebruik van een teken dat gelijk is aan het merk, en dit voor dezelfde waren of diensten waarvoor het merk ins ingeschreven + wanneer het bij het publiek tot **verwarring** kan ontstaan
 - Vb: toberlone. Vorm van chocolade is geen merk, het logo wel
2. Tekeningen en modellen
3. **Octrooirecht:** Een octrooi is een uitsluitend en tijdelijk recht van exploitatie dat verleend wordt voor iedere uitvinding die nieuw is, op uitvinderswerkzaamheid berust (=geen evident voortvloeisel uit de stand van techniek) en voor industriële toepassing vatbaar is (=voor commerciële doeleinden gebruiken).
 - °Het moet een uitvinding zijn en dus duidelijk te onderscheiden zijn van een ontdekking.
 - °Je moet ervoor een aanvraag indienen volgens de voorwaarden en vormen die vastgesteld zijn in het WER.
 - °Je kan iedereen die je uitvinding wil gebruiken een vergoeding vragen (=octrooi-inkomsten)
 - °Uitvinder verkrijgt exclusief exploitatierecht voor 20 jaar na de octrooiaanvraag.
 - °De octrooihouder heeft het recht om op te treden tegen namaak. Maar heeft ook aantal plichten (zoals belastingen)
4. Kwekersrecht
5. Chipwet
6. **Oorsprongsbenaming:** Art2 Verordening (Europees)
 - Landbouwproducten of levensmiddelen
 - afkomstig uit een bepaalde regio
 - waarbij het geografisch milieu invloed heeft op de kwaliteit of andere eigenschappen
 - de productie, werking én bereiding moet in een bepaald geografisch gebied plaatsvinden
 - bv: parmaham, Ardense boter

Geografische aanduiding:

→ landbouwproducten of levensmiddelen
→ afkomstig uit een bepaalde regio
→ bepaalde hoedanigheid, faam of een ander kenmerk wordt aan deze geografische oorsprong toegeschreven
→ de productie, werking en bereiding moet in een bepaald geografisch gebied plaatsvinden.
vb: **Geraardsbergse Mattetaarten** (want smaakt niet zo omdat het in Geraardsbergen gemaakt is)

7. **Recht op handelsnaam:**

Een benaming waaronder een onderneming gekend is en waaronder zij wordt geëxploiteerd.

°Moet voldoende onderscheidend vermogen bezitten. Niet enkel beschrijvend. (hotel de Klok-hotel familie de Klok)

°Enkel bescherming in geografisch gebied waarin de handelsnaam gekend is.

°Handelsnaam wordt enkel beschermd wanneer er verwarringsgevaar is, via 3 criteria:

Verwarring tussen namen, ten gevolge van de plaats, ten gevolge van de activiteit.

8. Fabrieksgeheim

Sociaal recht

3 takken:

1. Arbeidsrecht (collectief-individueel)
2. Socialezekerheidsrecht
3. welzijnsrecht

De bevoegdheid ligt bij de **arbeidsrechtbank**

1)Arbeidsrecht: alle normen m.b.t. het verrichten van arbeid.

De oorsprong ligt in het BW, hoofdstuk m.b.t. de huur van goederen en diensten -> de ene partij verbindt zich om iets voor de ander te verrichten. **Art 1708Bw**

Vandaag vinden we dit terug in de **Arbeidsovereenkomstenwet**

Onderscheid individueel en collectief arbeidsrecht

1.1.Individueel arbeidsrecht zegt Bv hoe een arbeidsovereenkomst er moet uitzien, wanneer ik iemand mag ontslaan. → **Relatie werkgever, werknemer.**

Arbeidsovereenkomst: een overeenkomst waarbij een partij, de werknemer, zich verbindt tegenover de andere partij, de werkgever, tegen een loon en onder het gezag van de werkgever arbeidsprestaties te leveren.

°Er zijn 4 elementen:

-Overeenkomst

-Loon: tegenprestatie van de arbeid

-Arbeid: de werknemer moet zijn werk zo vervullen zoals overeengekomen

-Gezagsverhouding

- ° Arbeidsovereenkomsten worden gesloten voor een bepaalde tijd of voor een onbepaalde tijd.
- ° Verbintenissen kunnen tenietgaan en contracten worden beëindigd.
- ° Opzegging of dringende redenen = 'op staande voet'
- ° Einde van arbeidsovereenkomst bij de afloop van de termijn, de voltooiing van het werk, de dood van de werknemer en bij overmacht (bv vernieling arbeidsplaats)

1.2. Collectief arbeidsrecht:

Het beheerst de relatie tussen de werkgever(s) en de werknemers van een bepaalde onderneming, een bepaalde sector of nationaal Bv. **Vakbonden**

Je individuele recht valt binnen dit collectief niveau. Bv afspraken i.v.m. lonen.

Representatieve werknemers- en werkgeversorganisatie = Vakbonden

Collectieve arbeidsovereenkomst = sociaal overleg tss werknemers en werkgevers

2. Socialezekerheidsrecht

Recht op sociale voorzieningen en bestaanszekerheid. Onderscheid sociaalzekerheidsstelsel voor :

- Werknemers
- Zelfstandigen
- Overheidspersoneel

Het doel is dekking bieden tegen sociale risico's. bv. Ziektekosten, inkomstenverdeling bij ziekte, ouderdom, werkloosheid, moederschap, kinderlast, invaliditeit, vroegtijdige dood van partner, arbeidsongeval, beroepsziekte ... → Herkennen!

Als er conflicten zijn → **Arbeidsrechtbank**

De verschillende takken:

gezinsbijslagregeling, ziektekosten, arbeidsongeschiktheid, werkloosheidsuitkering, pensioenregeling, **jaarlijkse vakantie**, faillissementsverzekering → herkennen

-Financiering:

werkgeversbijdrage (32%), werknemersbijdrage (13%). Een zelfstandige moet zich verplicht aansluiten bij een sociale verzekeringskas. **Overheidspersoneel is een buitenbeentje.** Er is geen algemene socialezekerheidslening, de bijdrage van het statutair (benoemd) overheidspersoneel wordt door de overheid ten laste genomen

3. Welzijnsrecht

De bescherming van de werknemer op het werk (veiligheid, gezondheid).

Bv. **Geen airco bij 30°C**

Ook pesterijen, seksueel gedrag, geweld..

-Het kan worden teruggevonden in de **welzijnscode**

-Het welzijnsrecht is gebaseerd op het principe van preventie.

-Het is een dynamisch risicobeheersysteem

-Er moet ook een interne dienst zijn voor preventie en bescherming op het werk op te richten. Ze leveren bijstand aan werknemers en werkgevers.

Gerechtelijk privaatrecht

Alles wat het gerecht betreft in burgerlijk zaken (privaatrecht).

Het is het procesrecht van het privaatrecht. Het gaat om de werking van het gerecht. De procedure om iets af te dwingen (bv. Overtreding merkenrecht).

→

A. Rechterlijke organisatie: welke rechtbanken en wat doen ze? (hiërarchie)

B. De bevoegdheid van de verschillende rechtscolleges

C. De rechtspleging: hoe procederen?

Informatica en rechtsinformatica

Informaticarecht : Onder informaticarecht versaat men de ontwikkeling van de rechtsdomeinen rond de informatica en de problematiek eigen aan de informatiemaatschappij

Rechtsinformatica : =/ informaticarecht, want GEEN rechtstak
Het is de discipline die de problemen onderzoekt en bestudeert die gepaard gaan met de automatisering van een of ander juridische taak

Grensoverschrijdend recht p.130 en P.179

Volkenrecht

Internationaal recht (tussen soevereine staten/tussenstaatsrecht) Het geheel van regels die de internationale betrekkingen heersen.

Volgende materies worden in volkenrecht behandeld:

- De subjecten: staten, internationale organisaties, individuen
- Ambtenaren: staatshoofden,
- Rechtsgebieden: grondgebied, luchtruim (bv wie heeft zeggenschap over grondstoffen)
- Verdragsrecht
- Geschillen en dwangmiddel (bv oorlog)

Bij geschillen:

Probleem tussen staten oplossen → **internationaal gerechtshof**

Regeringsleiders vervolgen voor aanval op mensheid → **internationaal strafhof**

Europees recht

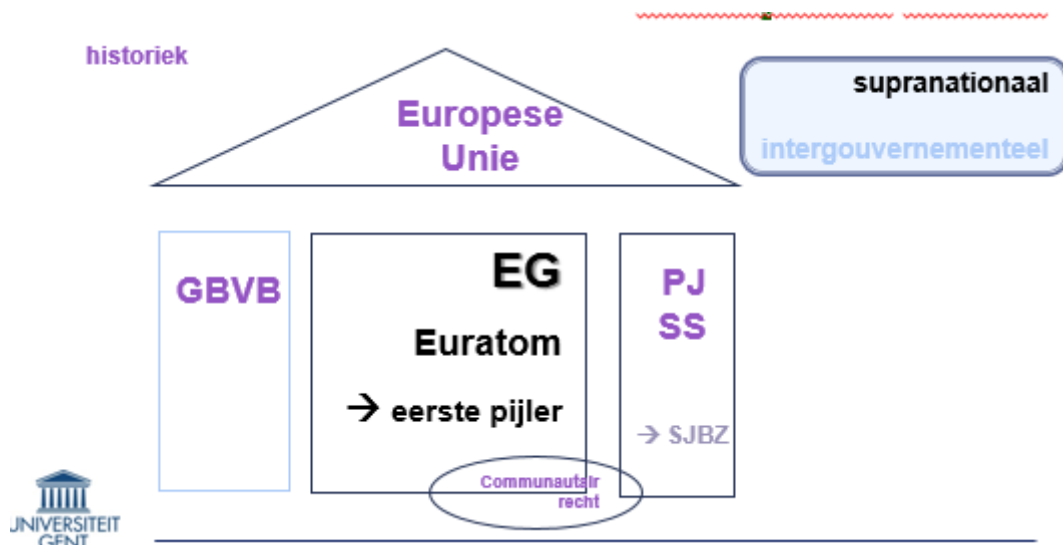
Is communautair recht: tussen gemeenschappen.

Het is het recht van de Europese Unie (EU) dat 28 lidstaten heeft.

Het bevat de regels in de verdragen die de EU gestalte geven.

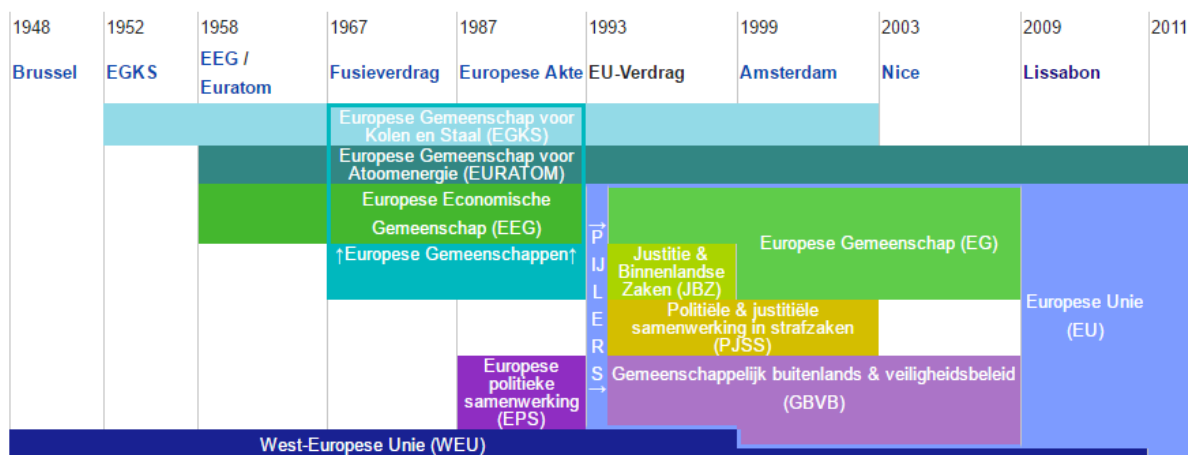
Hof van justitie van de Europese Unie

1. primair recht: wat is het project van de EU? → boven de Belgische wetgeving!
2. Secundair recht

Historiek EU

Tijlijn met daarin de evolutie van de structuren van de Unie

Europese gemeenschap van kolen en staal: EGKS (1952)

Verdrag van Rome (1957)

- °Europese gemeenschap atoomenergie: EURATOM
- °Europese gemeenschap kolen en staal: EGKS
- °Europese economische gemeenschap: EEG
 - Start eco samenwerking

Jaren 70: Europese politieke samenwerking (EPS)

Na wo2: Ook op andere domeinen samenwerken en zo vrede bewaren.

- °**GBVB**: gemeenschappelijk binnenlands veiligheidsbewijs → lidstaten oefenen samen bevoegdheden uit
- °**PJSS**: Samenwerking justitie & binnenlandse zaken.

Verdrag van Maastricht (1992)

De diverse vormen van samenwerking tussen de lidstaten (3 pijlers) vormen de Europese Unie

Gemeenschappen blijven afzonderlijke rechtspersonen.

De Unie zelf heeft geen rechtspersoonlijkheid!

EPS wordt GBVB

Justitiële samenwerking krijgt de naam SJBZ (samenwerking op het vlak van justitie en binnenlandse zaken)

Basis leggen voor de Europese Monetaire Unie (EMU) en invoering euro

Verdrag van Lissabon (2007): creatie Europese Unie (afschaffing gemeenschap)

- Coherentie is belangrijk
- EU verwerft de rechtspersoonlijkheid: nu wel rechtsbelangen en plichten
- Afschaffing pijlers

3 pijlers eu:

1ste pijler= communautaire pijler: (Europese Gemeenschap)

Omvat de gemeenschappen, bevoegdheden geven aan Europa.

Vooraf economie, maar ook milieu- en sociaal beleid

→ **supranationale werking:** besluit wordt genomen door organen die boven nationale regeringen staan!

2de pijler: gemeenschap buitenlands en veiligheidsbeleid (GBVB)

= gemeenschap beleid van buitenlandse zaken.

→ **Intergouvernementele werking:** alle besluiten worden uitsluitend door nationale regeringen samen genomen (unanimiteit: lidstaten houden mach aan zich)

3de pijler: Politieke en justitiële samenwerking in stafzaken (PJSS)

→ tussen supranationale en intergouvernementele manier van samenwerken.

- VERDRAG VAN LISSABON SCHAFT PIJLERSTRUCTUUR AF. De gemeenschap gaat op in de Unie.

-Doelstellingen EU:

Art. 3 VEU (Verdrag Europese Unie)

Bereiken van deze doelstellingen: Art.3,6

-Beleid en intern optreden van de Unie:

Art.26 en volgende

-economisch en monetair beleid: Art.119 ev

-wetgevingsprocedures: Art.289-284

Alle Europese instellingen: Art.13 ev.

1.Europees Parlement

°Voorzitter: Martin Schulz

°Wetgeving-begroting-controle

2.Europese Raad

°Voorzitter: Herman Van Rompuy tot 2014, nadien Donald Tusk

°Beleidslijnen, grote politieke krachtslijnen

3.Raad van de EU/Raad van Ministers

°Hier kunnen lidstaten hun belangen behartigen op Europees niveau.

→ intergouvernementele samenstelling

°Wetgever

°Soms stemmingen obv **gekwalificeerde meerderheid**: Ten minste 55% van de Raad die tenminste 15 in aantal zijn en lidstaten vertegenwoordigen waarvan de bevolking ten minste 65% uitmaakt van de bevolking van de Unie.

4.De Europese Commissie

°Voorzitter: Juncker + 28 commissarissen

°Uitvoerend orgaan

°Initiatief- en beslissingsbevoegdheid

°Goedkeuring van Europees parlement nodig om Europese Raad te benoemen!

5.Hof van justitie van de Europese Unie

°Hof van justitie, gerecht, gespecialiseerde rechtbanken

°Koen Geens: minister van justitie

°Nalatigheid van lidstaten mbt verdragsverplichtingen controleren

°Prejudiciële vragen **Art.19,3**: Als een rechter in een nationale procedure twijfelt over de juiste toepassing van nationale bepalingen of de juiste interpretatie van een Europeesrechterlijke bepaling

→Het hof heeft het altijd juist

6.Rekenkamer

°Financieel controleorgaan

°basis voor verlenen van kwijting (=verklaring van schuldeiser dat de schuldenaar zijn schuld heeft voldaan) aan de commissie

°**Art. 285 VWEU**

7.Europese Centrale Bank (ECB)

°Monetair beleid

°prijsstabiliteit: aanpassen via rente

°**Art.282 VWEU**

Bronnen van het Europees recht:

Primair→Basisverdragen

Secundair→uitvoering

Verschil **verordening-richtlijn**-besluit-advies: **Art.288**

Raad van Europa

Is een losse samenwerkingsstructuur met de bedoeling de grondslagen eigen aan de Westerse cultuur veilig te stellen.

Is **intergouvernementeel**.

EVRM: Europees verdrag ter bescherming van de rechten van de mens

→ **EHRM**: Europees hof voor de rechten van de mens (straatsburg)

Wel eerst uitputting van de nationale procedure (rechtsmiddelen)

Beneluxrecht P.194

Intergouvernementeel samenwerkingsverband (Belgie, Nederland, Luxemburg)

Eenvormige wetten: dwangsom, merkenrecht, commoriënten, tekeningen en modellen

→ **Benelux gerechtshof**

Verenigde naties (VN) of UNO P.195

Doel:

°vrede en veiligheid

°zelfbeschikking volkeren

°internationale betrekkingen

Geen **soevereiniteitsoverdracht** (=bestuursorgaan mag het hoogste gezag uitoefenen zonder dat het verantwoording is verschuldigd aan een ander orgaan) van de staten aan de organen.

→ gelijkheid alle leden + niet inmenging in binnenlandse aangelegenheden: in zaken die tot de soevereiniteit van de staat behoren. (Art.2,7 Handvest)

Organen:

1.Algemene vergadering

°Politiek overlegorgaan (belangrijkste)

°Totstandkoming belangrijke verdragen

°Economische en sociale raad Art.62

2.Veiligheidsraad

°collectieve veiligheid waarborgen

°permanent orgaan

°5 permanente leden (FR,G-B,VS,China,Rusland) en 10 niet-permanente

°kan resoluties (besluiten) stemmen en deze van sancties voorzien

3.Secretaris-generaal

°Ban Ki-Moon

°Administratief orgaan

4.Internationaal strafhof

°Beoordeling van de meest ernstige misdaden tegen het internationaal recht.

bv. Genocide, misdaden tegen mensheid

°Heeft ten aanzien van de nationale rechter een subsidiare bevoegdheid (=vervangend) in het berechten van de misdaden

Internationaal privaatrecht p.411 hb2

= de houding van rechtsorde ten aanzien van situaties met een vreemd element (extraneïteit)

°De rechtsverhouding kan **aanknopingspunten** vertonen met een andere rechtsorde.

°De taak van het IPR is de behandeling van een conflict toe te wijzen aan één van de betrokken staten. Aan de staat met wiens het grondgebied het conflict raakpunten heeft.

→ bepaalt **welk recht** toepasselijk zal zijn en aan de hand van **welke rechtsorde** het geschil zal worden opgelost.

°Het belang van het IPR neemt toe door de vooruitgang van het transnationale verkeer.

°Als de activiteit meerdere staten raakt → sommige van deze staten willen dat hun rechtsorde de betrokken activiteit beheerst → conflicten tussen rechtsordes,

soevereiniteitsconflicten

°IPR baakt territorium af waarbinnen de verschillende staten hun soevereiniteit mogen uitoefenen.

°**Zelfcensuur**: staten moeten zelf meedelen welke aanknopingspunten met hun territorium zijn noodzakelijk achten om bij in te grijpen. → zo chaos in internationaal rechtsverkeer vermijden

Staten moeten zich slechts buigen over situaties die een voldoende nauwe verbondenheid met hun territorium vertonen.

3 terreinen van het probleem van het IPR:

1. Het bepalen van internationale bevoegdheid:

Bepalingen betreffende de internationale bevoegdheid leggen vast welke raakpunten een geschil met een staat moet vertonen opdat de rechters van deze staat uitspraak zouden mogen doen over dit geschil.

2. Aanduiden toepasselijk recht (conflictenrecht):

Aan de hand van de in het Belgisch IPT vervatte conflictenrechtelijke bepalingen stelt hij vast of de toepassing van Belgisch materiaal recht dan wel het materieel recht van een andere staat opdringt. Het conflictenrecht kan de bevoegde rechter verplichten zijn eigen materiaal recht, maar net zo goed het materieel recht van een andere staat toe te passen.

3. Erkenning en tenuitvoerlegging van vreemde vonnissen.

De vreemde akte of rechterlijke beslissing wordt in de eigen rechtsorde opgenomen. Nagaan of de beslissing niet strijdig is met de openbare orde van het land waarin de erkenning in het geding is.

Methodologie

1. Aanknopingspunten en -factoren: de elementen die een situatie met meerdere staten verbinden. Hieruit kiest het IPR het element dat een relevante en voldoende zwaarwichtige band met een staat vertegenwoordigt.

2. Harmonisatie: Binnen EU harmonisatie van het IPR door verordeningen met regels inzake internationale bevoegdheid. (zelfde conflictenrecht) + zelfde materieelrechtelijke regels.

3. Correctiemechanismen:

-Voorrangsregel ter bescherming van bijzondere belangen van de staat die de regel uitvaardigt

-BIPOO: Belgisch Internationaal Privaatrechterlijke Orde

Bronnen

IPR-codex

Verordeningen Europees IPR

Verdragsrecht

Oefeningen

Bv. Griek en Belg trouwen in België. De Belgische rechtsorde is van toepassing aangezien het huwelijk in België plaatsvindt.

Belgische staatsstructuur p.137

Eigenschappen Belgische staat

1. **Staat** Art.33 GW
Het heeft een bevolking, grondgebied en soevereiniteit (gezag komt uit zichzelf)
2. **Democratie**
Er zijn vrije en algemene verkiezingen
3. **Federaal**
bondsstaat (art. 1 G.W.)
 - verdeling soevereine beslissingsrecht (*federale en deelstatelijke niveau*) versus eenheidsstructuur
 - rol van Grondwettelijk Hof
 - splitsing wetg./uitvoer. macht ('scheiding')
 - federale loyauteit (art. 143 G.W.)
 - betrokkenheid deelstaten bij federale besluitvorming
4. **Rechtsstaat**
Onderwerpen openbare macht aan rechtsnormen
Dit is geconcretiseerd in Art.8-32 GW: fundamentele rechten en vrijheden
5. **Reprezentatieve instellingen**
Verkozen leden vertegenwoordigen niet de personen/groepen die hen verkozen hebben, maar de natie/deelstaat in zijn geheel
Natie: Art.42
6. **Parlementair regime**
Het gewicht van de regeringsvorming ligt in het parlement

Hervorming van de staat

Herziening van de grondwet

Voorwaarden: Art.195-196

Quasi-constitutieonele wetten (=bijzondermeerderheidswetten)

- Bij aangelegenheden die verband houden met de staatshervorming
Wetten worden aangenomen als :
1. De meerderheid vd leden van elke taalgroep aanwezig is
 2. de meerderheid van de uitgebrachte stemmen in elke taalgroep een ja-stem is

3. wanneer het totaal van de ja-stemmen 2/3e van de uitgebrachte stemmen is (art.4 lid3 G)

Het grondgebied

- °Gemeenten
- °Provincies
- °Taalgebied Art.4

Gemeenschappen

- °Art 2
- °Cultuur, taal, onderwijs, persoonsgebonden materies
- °Eigen wetgevende en uitvoerende macht

Gewesten

- °Art3
- °terrotriaal gebonden materies: liefmilieu, economie, vervoer, enrgie...
- °Eigen wetgevende en uitvoerende macht

Rechten en vrijheden

- °Klassieke grondrechten: Garanties burger tegen overheid, basisrechten van burger t.a.v. overheid (zich onthouden van)
- °Socio-economische grondrechten Art.23
- Standstill**: de wetgever mag geen maatregelen nemen die een aanzienlijke achteruitgang zouden betekenen t.o.v. de bestaande bescherming
- °Internationale bronnen (buiten grondwet)

Scheiding van de machten

Verdeling van uitoefening van de macht over verschillende organen, deze controleren elkaars machtsuitoefening.

Trias politica:

De staat is opgedeeld in 3 organen die elkaars functioneren bewaren:

1. **Wetgevende macht**
2. **Uitvoerende macht**
3. **Rechterlijke macht**

De wetgevende en uitvoerende macht worden verdeeld tussen de federale overheid en de deelgebieden (2 van elk). De rechterlijke macht is onafhankelijk.

Federale machten p.146

Een gebruikelijke federale structuur bestaat uit:

1. Één federaal gezag
2. Meerdere deelstaten die allen uniform zijn

MAAR: België is een geval apart!

Er zijn **2 deelstatelijke entiteiten** voor Vlaanderen en Wallonië: één voor de gemeenschap en één voor het gewest. Ze hebben elk hun eigen organen, bevoegdheden en machtsteritorium.

Deze verschillende deelstaten kunnen allen decreten maken.

Federale wetgevende macht

Bicamerisme Art.36 → uitwerking en **beperkingen** Art.74 ev. (zie naturalisatie!)

Uitoefening federale machten door:

1. De koning
2. De senaat (hogerhuis)
3. De kamer van volksvertegenwoordigers (lagerhuis)

1. De kamer van volksvertegenwoordigers Art.61 ev.

- °150 leden
- °rechtstreeks verkozen, om de 4 jaar
- °evenredigheidsstelsel
- °opkomstplicht

2. De senaat Art.67

- °niet rechtstreeks verkozen
- °niet permanent
- °60 leden

3. De koning Art.86

Hun gemeenschappelijke punten:

a. **Parlementaire onverantwoordelijkheid** Art.58:

Een parlamentslid mag nooit worden vervolgd voor een mening of een stem uitgebracht in de uitoefening van zijn functie

b. **Parlementaire onschendbaarheid** Art.59:

Een parlamentslid mag niet door het gerecht worden lastiggevallen in strafzaken

c. **quasi-legislatuurparlement** Art.46 (wanneer parlement ontbinden): Kamer & senaat worden gekozen voor een legislatuur van 5 jaar. Uitzonderingen: ontslag regering en verlies vertrouwen in regering

d. **Commissies :**
Elke kamer heeft een aantal commissies

Opgelet: herziening grondwet Art.195

Bevoegdheden:

- °Wetgevende bevoegdheid
- °Controlerecht (o.a. begroting)
- °**Volheid van bevoegdheid**: Ze zijn altijd bevoegd, tenzij de grondwet iets aan de uitvoerende of rechterlijke macht toewijst.

Federale uitvoerende macht

1. De koning Art.85 ev.

Hij bekrachtigt de wetten.

Eigenschappen:

- Politiek onbekwaam art.106
- Is onschendbaar Art.88
- Civiele lijst Art.77 : de financiële middelen voor de koning
- Kabinet

2. De federale regering (=ministerraad) Art.99 ev.

- max 15 ministers
- pariteit: verschillende vakgebieden
- eerste minister: Charles Michel
- ministers
- staatssecretarissen (onderministers)
- ministerraad: vergadering eerste minister en zijn ministers
- kroonraad: vergadering voltallige regering incl. koning
- regeringsraad : ministerraad + staatssecretarissen
- ministeriële comités

Regeringsvorming:

- Na de verkiezingen
- Na een motie van wantrouwen Art.96 = voorstel stemming, want geen vertrouwen meer in iemand

Politieke verantwoordelijkheid: De ministers zijn verantwoordelijk tegenover de kamer van volksvertegenwoordigers. Geen minister kan worden vervolgd naar aanleiding van een mening in de uitoefening van zijn ambt uitgebracht.

Bevoegdheden:

Art.105-108

Doen wat nodig is om wet tot leven te brengen.
Het is toegewezen door de wet of grondwet.

Grondwettelijk hof

°Samenstelling

12 rechters op basis van dubbele pariteit : 6 Nederlandstalige en 6 Franstalige

°Bevoegdheden:

1. Toezicht houden op bevoegdheidsconflicten tussen wetten, decreten, ordonnances
2. Toetsing wetten, decreten, ordonnances aan grondrechten

°Hoe taak uitoefenen:

1. **Hoofdeis:** vraag tot vernietiging van een wetskrachtige bepaling
2. **Prejudicieel geschil:** Tijdens een conflict voor de gewone rechter werpt één van de partijen hetzij een onbevoegdheid, hetzij een schending van de grondrechten op. De rechter stelt dan een prejudiciële vraag aan het grondwettelijk hof over dat onderdeel. Het Grondwettelijk Hof deelt zijn uitspraak mee aan de

rechter die de vraag stelde. Deze rechter is door deze uitspraak gebonden, evenals andere rechters die zich in diezelfde zaak zou moeten uitspreken.

De Raad van State

°Bevoegdheden:

1. Afdeling **wetgeving**: ministers zijn verplicht advies te vragen over een wet, decreet of ordonnantie
2. Afdeling **administratie**: is handeling overheid tegenover de burger niet in strijd met de wet? → arresten
3. **Schorsingsbevoegdheid**
4. **Dwangsom**: de dwangsom heeft tot doel de inachtneming te waarborgen van het gezag van gewijsde van de arresten die hij uitspreekt.

Het Rekenhof Art.180

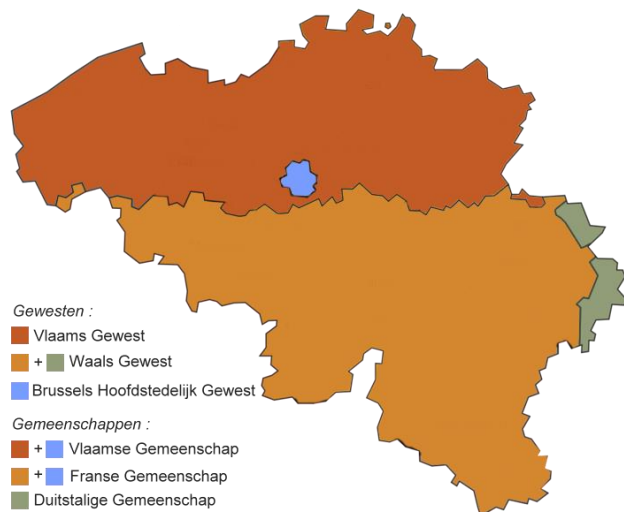
°Heeft aansluiting bij wetgevende macht

°controle op openbare financiën (inkomsten&uitgaven OH = begroting?)

°administratieve en jurisdictionele bevoegdheid

°Uitbreidbaarheid gemeenschappen en gewesten

Gemeenschappen en gewesten p.159

Vlaamse gemeenschap – Vlaams gewest

°**Intergratie van bevoegdheden in dezelfde organen Art.137**: de instellingen van het Vlaamse gewest en de Vlaamse gemeenschap worden uitgeoefend door dezelfde organen

°verkozen voor 5 jaar

°**Beperkte constitutionele autonomie**: geen bevoegdheid om eigen regels vast te stellen.

A. Vlaams Parlement

°124 leden

- °Oefent bevoegdheden uit dmv **decreet** (=wet maar dan op deelstatelijk niveau, niet op federaal)
- °Ontwerpvoorstel moet met volstrekte meerderheid worden goedgekeurd → bekrachtiging/afkondiging door Vlaamse regering
- °Is een **legislatuurparlement**: verkozen voor 5j, geen vervroegde verkiezingen mogelijk

B. Vlaamse regering

- °Zoals federale regering, maar op deelstatelijk niveau
- °Wordt gevormd binnen de meerderheid van het Vlaams Parlement
- °legt de eed af in handen van de voorzitter van het VP
- °Geleid door de minister-president (**Geert Bourgeois**) die de eed aflegt in handen van de Koning
- °Max. 11 leden

°**Collegiaal orgaan** (verschillend van federale regering): beslissingen komen via **consensus** tot stand: de leden van een groep zijn tot overeenkomst gekomen. Voorstel wordt aanvaard als niemand meer om stemming vraagt.

°Beginsel van **wisselmeerderheid**: Motie van wantrouwen wordt pas aanvaard wanneer er meteen een nieuwe samenstelling van de regering wordt goedgekeurd.

C. Vlaamse administratie

1 ministerie: ministerie van de Vlaamse Gemeenschap

Waals gewest

- °Waals parlement
- °Waalse regering: voorzitter **Paul Magnette**

Franse gemeenschap

- °Parlement van de Franse Gemeenschap
- °Franse Gemeenschapsregering
- gemeenschapsbevoegdheden

Duitstalige gemeenschap

- °Parlement van de Duitstalige Gemeenschap
- °Duitstalige gemeenschapsregering

Brussels hoofdstedelijk gewest

- °Steeds dezelfde personen, maar ander petje

Gewest

Gewestorganen

- Brussels hoofdstedelijke regering: 5 leden (constructieve motie wantrouwen)
- Brussels hoofdstedelijk Parlement: 88 leden op taal gesplitste lijsten (minimum aantal Nederlandstaligen om Vlamingen hier te beschermen)

Gewestelijke bevoegdheden

- °Enkel bevoegd voor gewestelijke aangelegenheden.
- °Brussels Parlement kan geen decreten uitvaardigen, enkel **ordonnanties**

Gemeenschap → ook nodig want in Brussels heeft men ook scholen, cultuur, OCMW...

Gemeenschapsorganen

- Van de Vlaamse Gemeenschap: VGC (Vlaamse gemeenschapscommissie) en het College
- Van de Franse Gemeenschap: FGC en het College

- c. Voor bicommunautaire materies (gemeenschapsaangelegenheden die gemeen zijn aan beide gemeenschappen): GGC en het Verenigd College

Gemeenschapsbevoegdheden

°Cultuur en onderwijs: Ze oefenen als het ware de culturele onderwijsbevoegdheden uit van de Vlaamse en Franse gemeenschap

°Uni persoonsgebonden bevoegdheden: verordeningen door college **Art.136**

°Bi-persoonsgebonden bevoegdheden **Art.135**: aan GGC toevertrouwd. Het omvat de instellingen die p het vlak van persoonsgebonden materies net uitsluitend tot de bevoegdheid van de Vlaamse of van de Franse gemeenschap behoren.

°Agglomeratiebevoegdheden

°provinciale bevoegdheden

→ **Asymmetrie**: De ontwikkeling van de instellingen en hun bevoegdheden lang Vlaamse en Waalse kant zijn niet parallel.

Bevoegdheden federatie-deelstaten

Gemeenschappen → cultuur, onderwijs, taal

Gewesten → milieu, energie, economie, openbare werken

Residuaire bevoegdheden: bevoegdheden waarvoor geen expliciete regeling voorzien is.

→ Toegewezen aan federale overheid

Constitutieve autonomie : de deelstaten zelf (zonder federale overheid) regelen hun eigen inrichting, organen, bevoegdheden enz.

Lokale instellingen p.171

Territoriale decentralisatie

Het gaat om provincies en gemeentes.

Er is toegewezen bevoegdheid aan de lokale gemeenschappen, die daarvoor beschikken over hun eigen politieke organen met macht los van de overheid.

Ze bezitten rechtspersoonlijkheid.

Overheid bepaalt wel bevoegdheid van de lokale overheden en er wordt administraties toezicht gehouden op de lokale overheden.

Lokale instellingen:

1. Provincie

°Provincieraad: neemt provincieraadbesluiten, maar deze staan onder de wet

°Deputatie: is het dagelijks bestuur van de provincie. Het treedt op als college.

°Gouverneur: vertegenwoordigt provincie

°Volksraadpleging

°**Art.41** Mogelijkheid afschaffing provincies dmv referendum

2. Gemeente

Is een territoriaal gedecentraliseerde overheid met rechtspersoonlijkheid.

°Gemeenteraad: volheid van bevoegdheid in gemeentelijke aangelegenheden

°College van burgemeester en schepenen: gekozen uit leden gemeenteraad

°**Burgemeester**: Zit de gemeenteraad en het college voor.

Functie:

- a. Vertegenwoordiger federaal gezag
- b. Vertegenwoordiger deelstaat
- c. Eerste gemeenteamttenaar

Bronnen van het recht (regelproducenten) p.39

°Wat zijn rechtsbronnen

°Wie maakt de regels?

°Zijn alle bronnen even belangrijk?

Wat?

organen
&
procedures

☞ aanwijzing gezagsorganen
die rechtsregels kunnen
uitvaardigen

☞ uitwerken procedures die
moeten gevolgd worden

de controle op de bevoegdheid van de organen en de naleving
van de procedures is, in een democratische samenleving een
noodzakelijkheid

Wie?

wetgever

rechter

rechtsleer

gewoonterecht

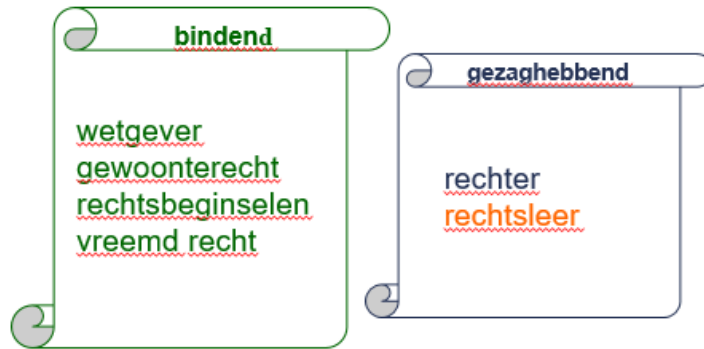
billijkheid

rechtsbeginselen

vreemd recht

private regelgeving

Het belang

Bindend: rechtstreeks uitspraak doen

Gezaghebbend: ondersteuning van een redenering

Wetgever-wet

De wet is een schriftelijke rechtsnorm in gestandaardiseerde vorm gemaakt door:

Hetzij één van de **wetgevers** (wetgevende macht)

Hetzij door de **uitvoerende macht**

<u>wet in formele zin</u>	<u>wet in materiële zin</u>
een akte met de naam wet, decreet of ordonnantie	een akte (ongeacht de naam) met een algemene draagkracht
door één van de <u>wetgevers</u> gemaakt, ongeacht de inhoud	wet, decreet, KB, MB, besluit gemeenteraad,
- <u>wet op het erfrecht van de langstlevende echtgenoot</u> - <u>wet houdende naturalisatie</u>	- <u>KB wegverkeer</u> - <u>wet op het erfrecht van de langstlevende echtgenoot</u>

Soorten wetten en benamingen

Indeling volgens orgaan:

- Grensoverschrijdende rechtsnormen
- Interne rechtsnormen

1. **Grensoverschrijdende rechtsnormen**

= supranationale rechtsnormen (gemaakt door internationale organisaties)
onderscheid tussen klassieke verdragsrecht, Europees recht en de Benelux-eenvormige wetten.

- Een verdrag is een geschreven overeenkomst tussen 2 of meer staten waarin ze hun wederzijdse rechten en plichten vastleggen.

1.1. Klassiek verdragsrecht/ klassiek traktatenrecht

- °Rechtsordering tss staten → staten zijn rechtssubjecten, niet hun onderdanen
- °Er is geen soevereiniteitsoverdracht
- °Ze kunnen bilateraal (tweezijdig) of multilateraal (meerzijdig) zijn
- °Ze komen vaak tot stand in de schoot van een internat. Organisatie (bv. VN)
- °Onderscheid:
 - a. **Verdragen met direct werking (normatieve verdragen)**
= verdrag waarvan de bepalingen rechtstreeks of direct rechten geeft aan burgers.
Bv. EVRM
Dit gaat voor op de wetgeving!
Direct werking= self executing
Art.6 EVRM: kan door elke belg voor de Belgische rechter worden ingeroepen
 - b. **Verdrag zonder directe werking (contractuele verdragsbepalingen)**
=verdrag waarvan de bepalingen zich tot de staten richten

1.2. Recht van de Europese Unie

Opdeling primair recht-secundair recht

Primair recht:

- °Hoofdzakelijk verdragen van EU, deze hebben directe werking (rechtstreeks bindend)
- °Creëren van organen die op hun beurt bindende beslissingen kunnen nemen

Secundair recht:

- °Geheel van deze besluiten
 - °Nationale wetgevingsorganen kunnen niet tussenkomen in beslissingen
- Deze rechten kunnen afgedwongen worden voor de nationale rechters en indirect zelfs voor het Europees hof van Justitie → eigenschap **supranationaliteit**

° Europese regelgeving krijgt de vorm van:

- verordening

art. 288, 2 - heeft een algemene strekking en is rechtstreeks bindend

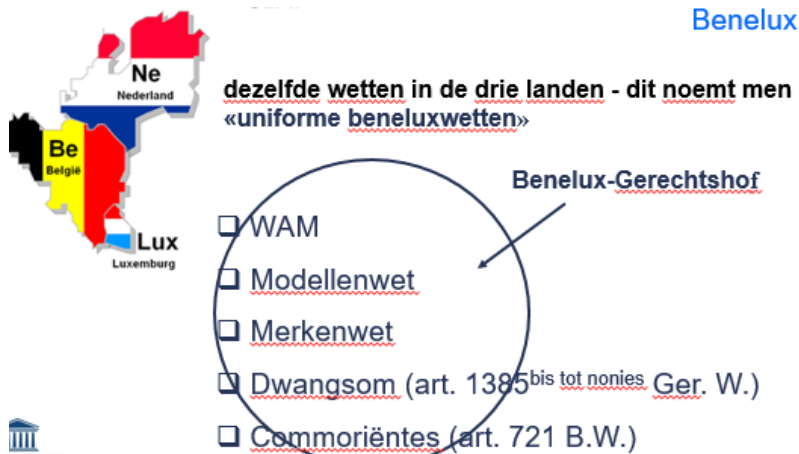
- richtlijn

art. 288, 3 - is enkel verbindend voor de lidstaten wat het resultaat betreft

- besluit

art. 288, 4 – verbindend in al zijn onderdelen t.a.v. adressaten

1.3. Beneluxwetgeving

2. Interne rechtsnormen

2.1. Wetskrachtige bepalingen

De bevoegdheid van de wetgever, in tegenstelling tot de uitvoerende macht, is een primaire bevoegdheid: de wetgever handelt op eigen gezag

Grondwetten = resultaten grondwetgever

Wetten = resultaten federale wetgevende macht

Decreten = Akten van de deelstatelijke wetgevende macht (voor Vlaams parlement, Vlaams gewest, Franse gemeenschap, Duitstalige gemeenschap)\$

Ordonnanties = akten van deelstatelijke wetgevende macht (voor Brussels Hoofdstedelijk gewest en Gemeenschappelijke Gemeenschapscommissie)

Bijzondere wetten met bijzondere inhoud:

°Opdrachtwetten:

1. Gewone opdrachtwet: zodra de wetgever een bevoegdheid toekent aan de uitvoerende macht
2. Kaderwetten: de wetgever legt in de wet de essentiële beleidslijnen vast en draagt aan de Koning op om complementaire maatregelen uit te vaardigen
3. Bijzondere machtswetten/volmachtenwet: Men staat voor een delegatie van wetgevende bevoegdheid aan de uitvoerende macht. Met duidelijke omschrijving.

°Bijzondermeerderheidwetten:

Regel: wetten worden goedgekeurd bij volstrekte meerderheid: meer ja- dan neestemmen (quorumvereiste)

Aantal bijzondere gevallen: Bijzondere meerderheid bij 2/3 van de stemmen en de helft van de stemmen in elke taalgroep van het federale parlement

2.2. Verordeningen

Verordening = rechtsnorm die door de uitvoerende macht tot stand wordt gebracht.

De uitvoerende macht put zijn bevoegdheid uit een hogere macht.

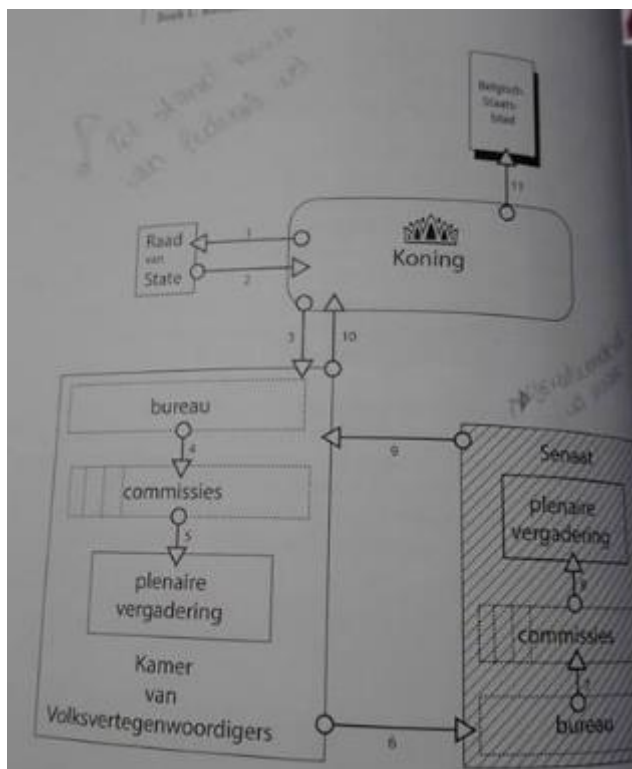
Verordenende bevoegdheid is aanwezig op:

1. Federaal niveau: akten zijn KB's of ministeriële besluiten (door koning met ministers)
2. Deelstatelijk niveau: besluit vd Vlaamse regering (door deelregeringen)
3. Niveau van de provincies en gemeentes: provincieraadbesluit, besluit van de burgemeester...

2.3. adviezen

Afwezigheid van de rechtstreekse bindende kracht

Totstandkoming federale wetten

°Bicameralisme: Federale wetten komen tot stand door de samenwerking van de 3 takken van de wetgevende macht: koning, Kamer van Volksvertegenwoordigers, Senaat.

°Senaat behoudt het **evocatierecht** Art.78 Gw.: de mogelijkheid zich uit te spreken over wetsontwerpen en wetsvoorstellen die werden aangenomen door de Kamer van volksvertegenwoordigers.

1. Initiatiefrecht: Art.75 Gw.

°Wetsontwerp: initiatief van koning + advies Raad van State

°Wetsvoorstel: initiatief van lid van de Kamer, in overweging nemen

°Verplichte omzetting

2. Parlementaire behandeling

Behandelingen van de wetsontwerpen en voorstellen in de commissie en de plenaire vergadering

a. Commissiewerkzaamheid

De commissie bespreekt, wijzigt en vult de tekst aan, en stemt die.

→ Verslag van werkzaamheden commissie door verslaggever

b. Plenaire vergadering

Bespreeken van het wetsontwerp of wetsvoorstel en stemt erover

° **Art.76 Gw.** : er moet worden gestemd over elk artikel afzonderlijk en vervolgens over het geheel van de tekst

° **Art.53 Gw.** : een tekst wordt aangenomen met volstrekte meerderheid (aanwezigheidsvereiste + meerderheid)

3. Senaat

Dient het wetsontwerp –voorstel binnen de 30 dagen vanaf de dag van de evocatie te amenderen (=een voorstel tot wijziging van een wetsontwerp of een ander officieel document indienen).

De Senaat kan slechts eenmaal **evoceren**. (=de mogelijkheid zich uit te spreken over wetsontwerpen en wetsvoorstellen die werden aangenomen door de Kamer van volksvertegenwoordigers.

4. Bekrachtiging

Akte van de koning

5. Afkondiging

Opname in Belgisch staatsblad

Totstandkoming niet-federale wetgeving

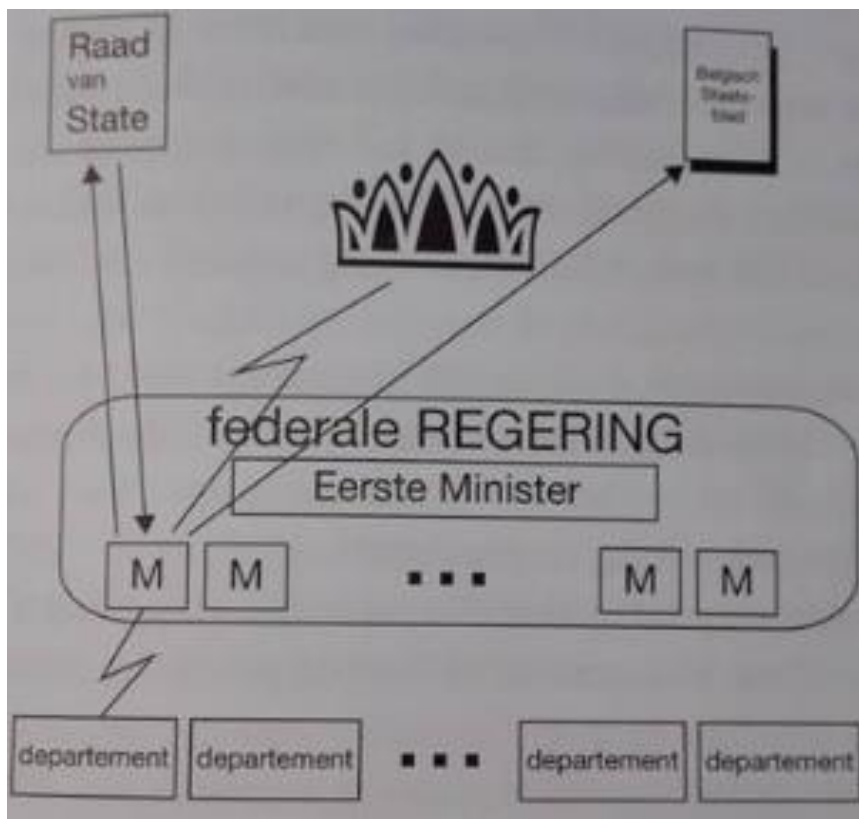
Voor deelstaten: decreten en ordonnanties.

Sterk gelijklopen met de totstandkoming van de federale wetten, maar wel een volstrekt **monocameralisme** + **deelstaatregering** en niet de Koning is het hoofd van de uitvoerende macht

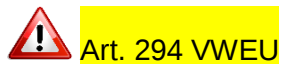
Totstandkoming interne verordeningen

Totstandkoming kb's is in de eerste plaats de taak van de federale minister.

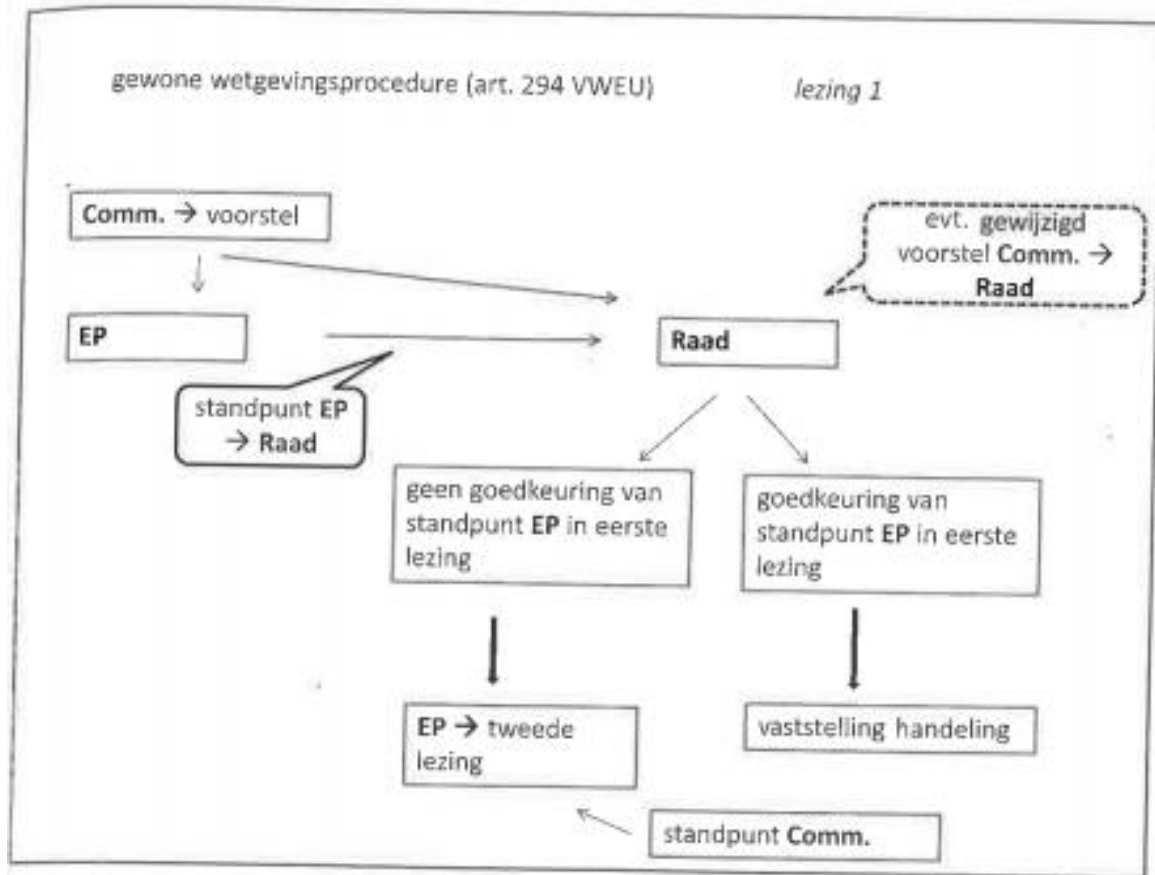
Het ontwerp-KB wordt vooraf voor advies aan de afdeling Wetgeving van de Raad van State voorgelegd en nadien aan de Koning aangeboden voor ondertekening.

De gewone wetgevingsprocedure

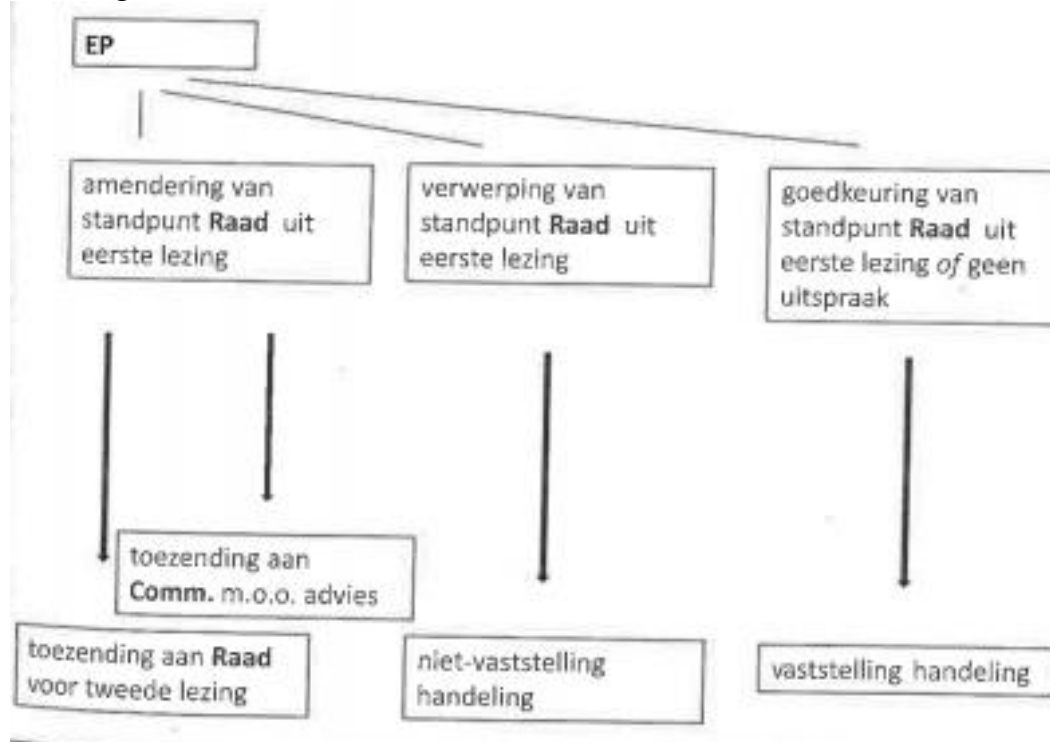

Eerste lezing:

1. Wanneer in de Verdragen voor de aanneming van een besluit naar de gewone wetgevingsprocedure wordt verwezen, is de onderstaande procedure van toepassing.
2. De Commissie dient een voorstel in bij het Europees Parlement en bij de Raad.
3. Het Europees Parlement stelt zijn standpunt in eerste lezing vast en deelt het mee aan de Raad.
4. Indien de Raad het standpunt van het Europees Parlement goedkeurt, wordt de betrokken handeling vastgesteld in de formulering die overeenstemt met het standpunt van het Europees Parlement.
5. Indien de Raad het standpunt van het Europees Parlement niet goedkeurt, stelt hij zijn standpunt in eerste lezing vast en deelt hij dit mee aan het Europees Parlement.
6. De Raad stelt het Europees Parlement ten volle in kennis van zijn redenen voor het vaststellen van zijn standpunt in eerste lezing. De Commissie stelt het Europees Parlement ten volle in kennis van haar standpunt.

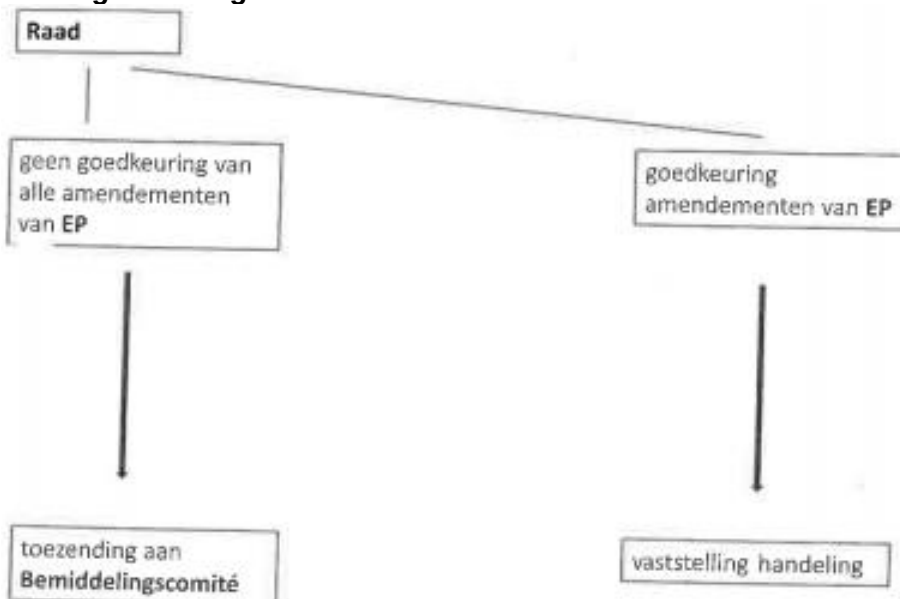
2de lezing:

7. Indien het Europees Parlement binnen een termijn van drie maanden na deze mededeling:

- het standpunt van de Raad in eerste lezing goedkeurt of zich niet heeft uitgesproken, wordt de betrokken handeling geacht te zijn vastgesteld in de formulering die overeenstemt met het standpunt van de Raad;
- het standpunt van de Raad in eerste lezing met een meerderheid van zijn leden verwerpt, wordt de voorgestelde handeling geacht niet te zijn vastgesteld;
- met een meerderheid van zijn leden amendementen op het standpunt van de Raad in eerste lezing voorstelt, wordt de aldus geamendeerde tekst toegezonden aan de Raad en aan de Commissie, die advies over deze amendementen uitbrengt.

Vervolg 2de lezing:

8. Indien de Raad binnen een termijn van drie maanden na ontvangst van de amendementen van het Europees Parlement met gekwalificeerde meerderheid van stemmen:

a. al deze amendementen goedkeurt, wordt de betrokken handeling geacht te zijn vastgesteld;

b. niet alle amendementen goedkeurt, roept de voorzitter van de Raad, in overeenstemming met de voorzitter van het Europees Parlement, binnen zes weken het bemiddelingscomité bijeen.

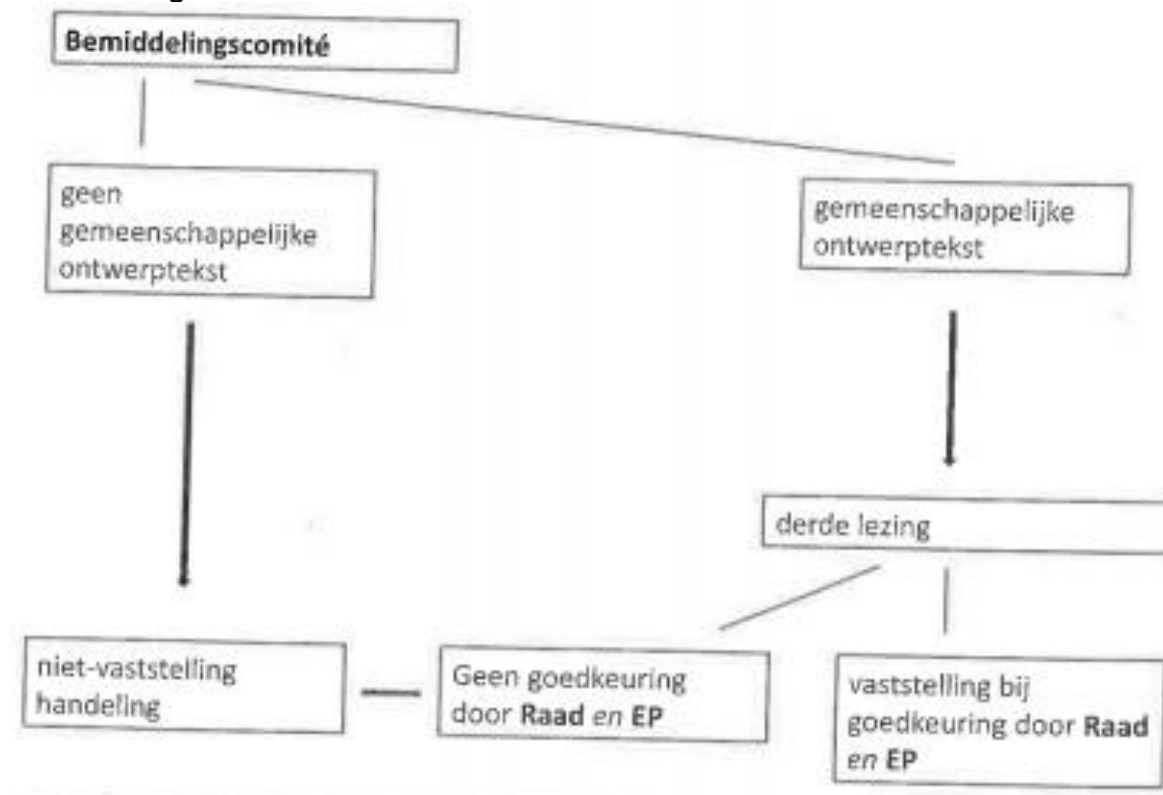
9. De Raad besluit met eenparigheid van stemmen over de amendementen waarover de Commissie negatief advies heeft uitgebracht.

10. Het bemiddelingscomité bestaat uit de leden van de Raad of hun vertegenwoordigers en een gelijk aantal leden die het Europees Parlement vertegenwoordigen, en heeft tot taak binnen een termijn van zes weken nadat het is bijeengeroepen, met een gekwalificeerde meerderheid van de leden van de Raad of hun vertegenwoordigers en met een meerderheid van de leden die het Europees Parlement vertegenwoordigen, overeenstemming te bereiken over een gemeenschappelijke ontwerp tekst op basis van de standpunten van het Europees Parlement en de Raad in tweede lezing.

11. De Commissie neemt aan de werkzaamheden van het bemiddelingscomité deel en stelt alles in het werk om de standpunten van het Europees Parlement en de Raad nader tot elkaar te brengen.

12. Indien het bemiddelingscomité binnen een termijn van zes weken nadat het is bijeengeroepen, geen gemeenschappelijke ontwerp tekst goedkeurt, wordt de voorgestelde handeling geacht niet te zijn vastgesteld.

Derde lezing:

13. Indien het bemiddelingscomité binnen die termijn een gemeenschappelijke ontwerptekst goedkeurt, beschikken het Europees Parlement en de Raad over een termijn van zes weken na deze goedkeuring om de betrokken handeling overeenkomstig die ontwerptekst vast te stellen, waarbij het Europees Parlement besluit met een meerderheid van de uitgebrachte stemmen, en de Raad met gekwalificeerde meerderheid van stemmen. Indien zulks niet geschiedt, wordt de handeling geacht niet te zijn vastgesteld.

14. De in dit artikel vermelde termijnen van drie maanden en zes weken worden, op initiatief van het Europees Parlement of van de Raad, met ten hoogste één maand, respectievelijk twee weken verlengd.

15. Wanneer in de in de Verdragen bepaalde gevallen, op initiatief van een groep lidstaten, op aanbeveling van de Europese Centrale Bank of op verzoek van het Hof van Justitie de gewone wetgevingsprocedure wordt gevolgd met betrekking tot een wetgevingshandeling, zijn lid 2, lid 6, tweede zin, en lid 9 niet van toepassing.

In die gevallen zenden het Europees Parlement en de Raad de Commissie het ontwerp van handeling alsmede hun standpunten in eerste en tweede lezing toe. Het Europees Parlement of de Raad kan de Commissie in alle fasen van de procedure om advies verzoeken; de Commissie kan ook op eigen initiatief advies uitbrengen. Indien de Commissie dat nodig acht, kan zij overeenkomstig lid 11 ook deelnemen aan de werkzaamheden van het bemiddelingscomité.

In het kort:

Als in de loop van de eerste of tweede lezing overeenstemming wordt bereikt, dan komt de 'wet' tot stand. Zo niet, dan wordt het voorstel voorgelegd aan een bemiddelingscomité dat bestaat uit leden van de Raad of hun vertegenwoordigers en eenzelfde aantal vertegenwoordigers van het Parlement. Zodra het Comité tot een akkoord is gekomen, wordt de overeengekomen tekst opnieuw naar het Parlement en de Raad gestuurd (derde lezing), zodat zij de tekst definitief als wet kunnen aannemen; Indien het bemiddelingscomité binnen een termijn van zes weken nadat het is bijeengeroepen geen gemeenschappelijke ontwerptekst goedkeurt, wordt de voorgestelde handeling geacht niet te zijn vastgesteld. Het wetgevende initiatief vervalt. Hetzelfde geldt indien het Parlement of de Raad in de derde lezing de ontwerptekst niet vaststelt binnen een termijn van zes weken na zijn goedkeuring.

Gelding van de wet p.61

Publicatievereiste

Art.190 Gw.

Nieuwe wet moet gepubliceerd worden in het staatsblad.

Retro-activiteit (= wet terugstellen op verleden) is niet toegestaan, tenzij vermeld in het wetboek (strafrecht sowieso niet)

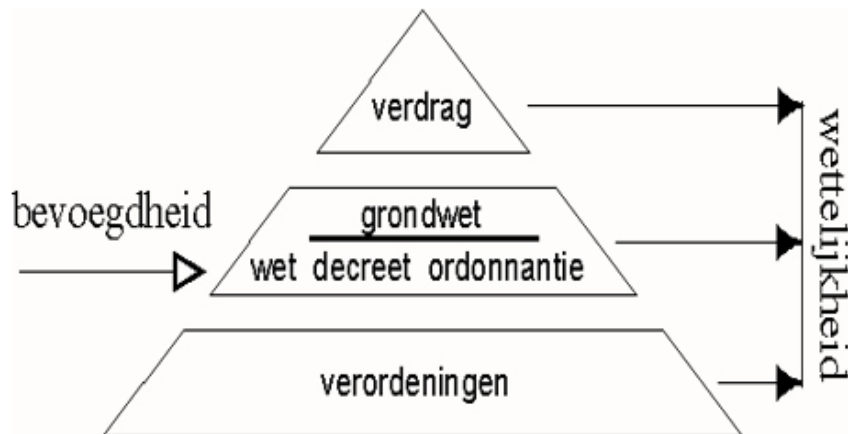
Presentatie wetgeving

Consolidatie: in basistekst (wetboek 1804) wijzigingen integreren

Coördinatie: wet opkuisen na te veel wijzigingen

Codificatie: alle regels die bestaan samenbrengen in 1 codex bv. BW

Hiërarchie

BT

°Verdrag= grensoverschrijdend recht

°Bevoegdheidsverdeling tussen wet, decreet en ordonnantie → geen chaos → in eigen domein blijven

Toetsing

= controleren:

1.Bevoegdheidscontrole: Of de norm is uitgevaardigd door instantie die de norm mag uitvaardigen

→ federale wetgever - deelstatelijke wetgever

Grondwettelijk Hof

→ verordeningen

Raad van State

2.Wettelijkheidscontrole: Of de norm niet tegenstrijdig is met een andere norm

- a. Intern recht vs verdrag: verdragsrecht staat boven de interne wet
→ Elke rechter, eventueel prejudicieel geschil (het advies dat het hof kan volgen)
- b. Wet vs de grondwet
→ Enkel grondwettelijk hof lost dit op
- c. Verordening vs wet
→ Raad van state: vernietigen wet (KB heeft nooit bestaan)
→ Gewone rechter: niet toepassen → mag verordening niet toepassen als het in strijd is met **Art.159 GW**

Rechtspraak p.72

2 mogelijkheden:

1. **Precedentenrechtspraak (bindend karakter)**

Vonnissen van hogere rechter binden de lagere rechters (rechtspraak is formele bron van recht)

2. **Partijrechtspraak (of continentaal niet-bindend karakter)**

Vonnissen gelden enkel tussen partijen (rechtspraak is ten hoogste argument)

Regel:

Art.6 Ger. W.: De rechters mogen in de zaken die aan hun oordeel onderworpen zijn, geen uitspraak doen bij wege van algemene en als regel geldende beschikking.

- Rechter kan dus niet gebonden zijn door andere rechter
- Rechter kan niet als enige motivering verwijzen naar de uitspraak van een andere rechter

Uitzonderingen:

1. Na een 2de cassatie op dezelfde gronden
2. Beneluxgerechtshof
3. Hof van justitie (uitspraak over prejudicieel geschil)
4. EHRM

Doctrine/rechtsleer

= de neerslag van de studies door juristen aan juridische onderwerpen besteed.
Het is hoogstens beïnvloedend

Gewoonterecht

= bij de naleving van de omschreven regels hebben de burgers de ervaring dat ze rechtsnormen naleven.

De gewoonte kan tegen de wet ingaan!

Vb: schenking via bankgift (gn belastingen), handgift

Billijkheid

= rechtvaardig

1. **Externe billijkheid:**

Billijkheid bij het toepassen van bestaande normen (billijkheidsgevoel van een bepaalde recht, persoon of partij) → rechter vindt norm strijdig met zijn billijkheidsgevoel

2. **Intrinsieke billijkheid:**

Billijkheid bij het maken van normen (bij de vorming van een rechtsnorm en interpretatie ervan) → gangbare rechtsopvattingen, redelijk oplossingen proberen vinden

Algemene rechtsbeginselen p.77

= fundamentele rechtsregels ontwikkeld door de rechtspraak (en door de rechtsleer beschreven) die bepalen hoe rechtsnormen moeten worden toegepast
Bv. Recht van verdediging

Verbod van rechtsmisbruik

Burgers krijgen bevoegdheden waar ze naar eigen inzicht gebruik kunnen van maken, de rechter zal een bepaald gebruik van deze rechten verbieden als het **geen gebruik maar misbruik is van de rechten**

Vanuit het eigendomsrecht naar het ganse recht

Uitoefening **eigendomsrecht** Art.544 BW

Eigendom is het recht om op de meest volstrekte wijze van een zaak genot te hebben en daarover te beschikken, mits men er geen gebruik van maakt dat strijdig is met de wetten of de verordeningen

- Eigendomsrecht is indifferente bevoegdheid: Er mag geen gebruik worden gemaakt van een bevoegdheid dat als misbruik kan worden gekwalificeerd.
- Rechter controleert dit door misbruik te verbieden

Uitbreiding naar verbod van **rechtsmisbruik**, niet enkel in eigendomsrecht

1. **Schoorsteenarrest**
Het gebruiken van recht enkel om **iemand anders te schaden**, is verboden
bv. Gebuur kloten door schoorsteen voor zijn zon te plaatsen
2. **Reclamepaneel**
Indien een recht op verschillende manieren kan worden uitgeoefend, dan moet het worden uitgeoefend op die wijze die **voor derden het minste nadeel** teweeg brengt
bv. Reclamepaneel: plaatste zodat het zichtbaarheid reclamepaneel concurrentie niet aantast
3. **Grensoverschrijdend gebouw**
Wanneer de uitoefening van een recht aan derde een **onredelijk groot nadeel berokkent, gelet op het beoogde voordeel**, wordt de uitoefening verboden (belangenafweging)
Bv. Gebouw paar cm over de scheidingslijn gebouwd → buur kan zorgen voor afbraak. Rechter gaat echter eerst voor schadevergoeding proberen zorgen
4. **Redelijke verwachting**
Wanneer de titularis van een recht m.b.t. de uitoefening van dit recht redelijke verwachtingen bij derden opwekt, moet hij deze **verwachtingen honoreren**.
Het uitoefenen van zijn rechten tegen de geschapen verwachting in is niet geoorloofd. **De schijn komt in plaats van de werkelijkheid**.
Bv. Huurder doet verbeteringswerken, huurder kan nadien niet direct huur opzeggen

vrij gebruiken van toegekende rechten

Vetrouwensleer

Verbintenissen ontstaan wanneer partijen **akkoord** gaan om zich te verbinden. Geen akkoord, geen verbintenis.

MAAR soms ontstaan verbintenissen **zonder akkoord**, wanneer de tegenpartij in redelijkheid mocht '**vertrouwen**' dat de andere partij akkoord ging met de verbintenis. Bv. Uitgaan dat brief wordt ondertekend door de persoon aan wie de brief bestemd is.

Vreemd recht

Belgische rechter moet soms buitenlands recht toepassen. → IPR regelt dit

- Vreemd recht is recht → rechter is afhankelijk van de houding van de partijen
- Het vreemd recht moet in België toegepast worden zoals het in het vreemd land van oorsprong zou worden toegepast

Private regelgeving

Contract

Art. 1134 BW: alle overeenkomsten die wettig zijn aangegaan, strekken degenen die deze hebben aangegaan, tot de wet.

De inhoud van overeenkomsten, gesloten binnen bepaalde groeperingen, kunnen **bindend gemaakt worden voor derden**.

Bv: cao's bij KB kan algemeen bindend verklaard worden voor WN'er en WG'er

Subjectief recht p.201

→ Wat kan een rechtssubject doen met de wet?

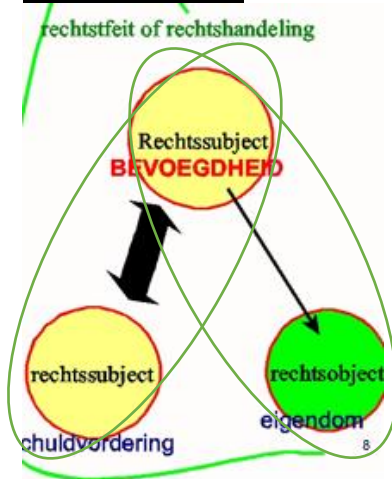
Objectief recht

= de studie van de verschillende normen zoals die historisch gegroeid zijn.

Basisconcepten:

- °Alleen rechtssubjecten (=actieve speler in het recht) kunnen rechtshandelingen doen
- °Wat zijn rechtssubjecten?

Subjectief recht

Rechtssubject-rechtssubject

Rechtssubject-rechtsobject

Rechtssubject

Je hebt in de juridische speelruimte:

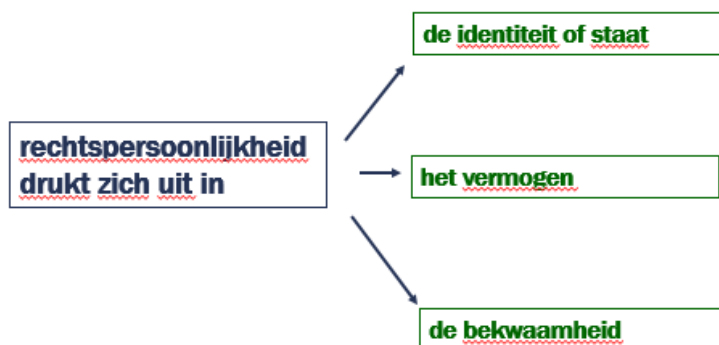
1. Rechtssubjecten= de enige actieve speler, de drager van rechten en verplichtingen
2. Rechtsobjecten (spelvoorwerpen)
3. Spelregels (hoe zich verhouden tot

Soorten:

°De mensen: iedere mens is een rechtssubject

°Sociale entiteiten/rechtspersonen: een instelling, stichting en groepering van individuen of kapitalen die in rechte erkend zijn als titularis van bepaalde rechten en verplichtingen.

Rechtspersoonlijkheid

°Genotsbekwaamheid:

mogelijkheid tot het hebben van rechten en plichten

°Handelingsbekwaamheid:

mogelijkheid om de rechten die men heeft uit te oefenen.

→Elke mens, behalve minderjarigen en onbekwaamverklaarden.

Wanneer aan deze 3 kenmerken voldaan → rechtspersoonlijkheid

Geen rechtspersoonlijkheid:

1. Feitelijke vereniging

= entiteit die we juridisch niet erkennen. Organisatie bestaat 'niet'. De vereniging kan geen eigenaar zijn van een patrimonium.

Bv. Vakbond, kaartclub

2. Dieren

Ze handelen niet. Dit is een object, ze hebben geen rechten

2 soorten rechtspersoonlijkheid:

1. Volkomen rechtspersoonlijkheid

Er is een beperkte aansprakelijkheid: bij schuld kan de schuldeiser beroep doen op de waarde wat er in de vennootschap zit, maar NIET op privévermogen

Hij zijn wel 3 doorbraken in:

- a. **Wettelijke doorbraak:** uitzonderingen op het beginsel beperkte aansprakelijkheid
- b. **Gerechtelijke doorbraak:** bij faillissement en het blijkt dat de fysieke persoon achter de vennootschap de rechtspersoon heeft misbruikt. (ongeoorloofde veinzing via vermogensmening: inkomsten van vennootschap in zijn zak doen)
- c. **Conventionele wijze:** de bestuurders van de vennootschap stellen zich persoonlijk borg voor de schuld van de vennootschap.

Bv. NV, BVBA, VZW ...

2. Onvolkomen rechtspersoonlijkheid

Schuldeisers kunnen ook het privévermogen van de rechtspersoon aanspreken.

Bv. Vereniging van mede-eigenaars, VOF, ...

Art.2,3 vennootschapswet: privaatrecht → handels eco recht

Hier kan je alle vennootschappen zonder rechtspersoonlijkheid vinden

Gevolgen:

Vb1. Overeenkomst tussen leverancier en BVBA; Dit staat los van personen. Het is een contract met de BVBA op zich.

Vb2. 4 personen bezitten een kaartclub. Ze hebben een rekening gemaakt met €200 erop. Dit geld is NIET van de kaartclub, want het is geen rechtspersoon.

Wanneer iemand een tafel kapotmaakt betalen alle leden een deel van de tafel (maar 1 persoon heeft de verantwoordelijkheidsbevoegdheid)

Vb3. Een NV zijn vermogen heeft niet te doen met de leden, maar heeft enkel betrekking op de onderneming zelf. Als er moet getekend worden, doet de bestuurder dit in naam van de NV.

Vb4. Een BVBA krijgt vaak niet zomaar een lening, aangezien deze beperkt aansprakelijk is en dit is dus risicovol voor de bank, want ze heeft geen onderpand op het vermogen van de personen. Oplossing hiervoor is een borgstelling: als de vennootschap niet kan betalen, mag de bank ingrijpen bij een persoon.

Rechtsobject p.211

Opsomming

1. **Goed** = zaak dat belang heeft in rechtsorde
Iedere zaak in de natuur, behalve de mens
2. **Product** = een lichamelijk goed dat geschikt is gemaakt voor consumptie
→ Verschil is belangrijk. Product geniet een bijzondere regeling (veiligheid consument, gebreken bij verkoop product...)
3. **Dienst** = prestatie met economisch nut. Het impliceert een prestatie, een handelen
→ Verschil met product is belangrijk, want een dienst kan je bv niet schenken
Art.1384 BW

Onderverdeling goederen naar gelang de eigenaar

° **Gemeenschappelijke goederen**: behoort aan niemand toe, het gebruik is aan allen gemeen.
Bv. Lucht, licht, zee

Goederen van de OH:

° **Openbaar domein**: Goederen die essentieel zijn voor het functioneren van de OH. Ze kunnen wel terugkeren naar het privaat domein als ze gedesaffecteerd worden door de OH.
= **desafectatiemaatregel**

° **Privaat domein**: Wordt gebruikt zoals private personen het zouden doen, dus niet voor een specifiek overheidsdoel.
Beslagbaarheid OHgoederen **Art.1412bis gerechtelijke wetgeving**: normaal zijn OHgoederen niet beslagbaar, maar een zijn uitzonderingen:

Verdere onderverdeling goederen

° **Goederen in/buiten handel**: al dan niet in omloop kunnen worden gebracht.

° **lichamelijke goederen**: wel kunnen vastpakken bv. Flesje

Onlichamelijke goederen: niet kunnen vastpakken bv. Schuldvordering

° **Verbruikbaar**: het gaat teniet naar eerste gebruik bv. Appel

Niet-verbruikbaar: het kan een duurzaam genot hebben bv. Auto, hamer

→ Deze kunnen voorwerp zijn van een bruiklening of **vruchtgebruik** (=recht om gebruik te maken van goederen die aan een ander toebehoren en daarvan de vruchten te genieten)

° **Vervangbaar**: Slechts naar zijn soort bepaald. Bv. 5euro

Niet vervangbaar: het is individueel bepaald (geïndividualiseerd) bv. Lipstick

° **Deelbaar**: Het kan gesplitst worden zonder naar zijn wezen geschonden te zijn bv. Zand

Niet deelbaar: bv. Parelketting

° **Hoofdzaken en bijzaken**: de bijzaak volgt het lot van de hoofdzaak bv. Verbintenis en zekerheid

° **Afzonderlijke goederen**

Algemeenheden: verschillende zaken worden tot een eenheid samengebracht bv vermogen of patrimonium

° **Tegenwoordige goederen**: bestaat al en is je bezit. → Schenking enkel van tegenwoordige

Toekomstige goederen:

- a. **Absoluut toekomstig**: Het bestaat nog niet, maar zal later ontstaan bv. Oogst die nog groeien moet
- b. **Relatief toekomstig**: het bestaat fysiek al, maar moet door de persoon nog verkregen worden bv. Huis dat persoon later zal kopen.

Roerende en onroerende goederen

A. Roerend goed

Art. 527-536 BW

=Verplaatsbaar

1. Roerend door hun aard

Goederen die uit zichzelf bewegen hetzij verplaatst worden

Bv. Dieren, geoogst graan, schepen, elektriciteit...

2. Roerend door vervroegde roerendmaking

Onroerende goederen worden fictief reeds roerend

Bv. wortel- en taksvaste vruchten in de periode van de 6 weken die aan hun oogst voorafgaat

B. Onroerend goed

Art. 517-526 BW

=Niet verplaatsbaar.

1. Onroerend uit hun aard

Alles wat blijvend met de grond één geheel maakt

Bv. Gebouwen, bomen

2. Onroerend door incorporatie

Roerende goederen die in blijvende wijze ingebouwd zijn in onroerende goederen

Bv. Paal, buizen onder de grond

3. Onroerend door bestemming

Zijn roerend, maar als onroerend beschouwd omdat ze bestemd zijn voor gebruik bij een onroerend goed van nature.

Voorwaarden: eigenaar van roerend + onroerend goed (art 522) en bindteken (art 524)

Laatste tijd is er een duidelijke verschuiving van het eco belang van het roerend fortuin naar 'informatie' als strategisch en eco goed bij uitstek.

Belang onderscheid roerend-onroerend goed

1. Onroerende goederen hebben een bijzondere publiciteit
2. Onroerende goederen genieten betere bescherming dan roerende
3. Onroerende goederen worden met meer ontzag behandeld. Bv. Verjaring

Dierenrechten

Uitgangspunt is niet rechten van dieren (want dieren zijn geen rechtssubjecten), maar het creëren van een juridisch kader voor de mens om zich op een maatschappelijke verantwoorde wijze te gedragen ten aanzien van dieren. Het gaat dus over **rechten en verplichtingen van de mens ten aanzien van het dier.**

Het vermogen P.225

= de totaliteit van goederen en rechten die in geld waardeerbaar zijn en die aan een bepaalde persoon toebehoren

Het is een **algemene rechtsuniversaliteit** of rechtsalgemeenheid. (optelsom van elementen)
Het is echter geen feitelijke universaliteit: het is niet in werkelijkheid waarneembaar, het is een juridische fictie.

- °Elke rechtssubject heeft een vermogen
- °Een rechtssubject heeft slechts één vermogen
- °**Alleen rechtssubjecten hebben een vermogen**

Art. 7Hyp. W (Bw titel 18)

→ Als schuldeiser heb je enkel het vermogen als onderpand.

Vermogensfuncties

- °Het is een band tussen het rechtssubject en een bestaande eco orde: het bevat alle in geld waardeerbare rechten en plichten
- °Het vermogensbegrip bij erfopvolging door overlijden
- °Het vermogen is het verhaalsobject van de schuldeisers: een schuldeiser heeft enkel het vermogen van de schuldenaar tot zekerheid voor de uitvoering van zijn verbintenissen

Vermogenssamenstelling

Vermogensrechten zijn die rechten en plichten die in geld waardeerbaar zijn.
3 soorten:

a. **Zakelijke rechten**

Er is een rechtstreekse (geen tussenkomst van andere persoon nodig) relatie tussen **subject & object** en iedereen moet dit respecteren

Bv. Vruchtgebruik, eigendomsrecht

Zakelijke subrogatie: de zakelijke rechten kunnen op een goed kunnen blijven bestaan wanneer dat goed verloren gaat, doordat de rechten overgaan op de tegenwaarde van het oorspronkelijk goed.

Bv. indien eigen goederen van één van de echtgenoten verkocht worden tijdens het huwelijk en de koopprijs wordt wederbelegd, dan behoort het nieuw aangekochte goed tevens tot het eigen vermogen

b. **Vorderingsrechten**

Er is een relatie tussen **subject & subject**, het geldt enkel tussen de partijen.

Er is contractvrijheid: vastleggen wat je maar wilt.

Het geeft de titularis de bevoegdheid om een prestatie van een andere persoon te vorderen.

c. **Intellectuele rechten**

Komen voort uit de **geest**. Het is belangrijk dat dit in het vermogen wordt opgenomen.

Het vermogen als verhaalsobject

Het vermogen van de schuldenaar vormt het onderpand voor de verhaalsrechten van diens schuldeisers.

VOLLEDIGE vermogen is het onderpand van de schuldeiser:

°Schuldeisers moeten het **bestuur van de schuldenaar over diens vermogen** dulden.

- Positief: goed bestuur: actief van het vermogen stijgt
- Negatief: slecht bestuur: vermogen krimpt in

°Indien er schulden gemaakt worden voor een bepaalde zaak, kan de schuldvordering niet alleen op dat goed worden verhaald, maar op het ganse vermogen.

°Principe van **ondeelbaarheid**: vermogen is niet deelbaar, want de persoon is niet deelbaar. Een schuldenaar staat met heel zijn vermogen in voor zijn schulden

Individuele uitvoering – samenloop

Normaal: individuele uitvoering

Alle schuldeisers moeten hun schuldvordering **individueel** invorderen.

→

°De gerechtskosten stijgen terwijl de betaling van de schuldeiser problematisch is

°De schuldeiser die het snelst reageert, wordt eerst betaald!

Bv. Jan heeft €100 en 4 schuldeisers: €50 autoafbetaling, €30 kind kosten (bij mama), €15 belastingen die nog moeten betaald worden en €40 kredietkaartschuld

Hij betaalt niet, dus wordt er beslag gelegd op zijn vermogen:

1/12: fiscus int €15 op €100

2/12: automaatschappij int €50 op €85

4/12: beslag leggen van kosten kind €30 op €35

5/12: Kredietkaart → PROBLEEM → niet genoeg vermogen meer over, dus kan geld niet innen

→HEEL BELANGRIJK om vordering zo snel mogelijk te innen

° Een schuldenaar kan in een zodanige maatschappelijke situatie terechtkomen dat hij voor de rest van zijn leven niet meer in staat kan zijn nog ooit zijn schulden te betalen (door sneeuwbaaleffect)

Uitzondering: **samenloop**.

Bedoeling: aan de toestand 'die eerst komt, eerst maalt' een einde maken.

→Meerdere schuldeisers gaan gelijktijdig een aanspraak doen gelden op hetzelfde vermogensbestanddeel van de schuldenaar. → Schuldeisers zijn een groep

In geval van: faillissement, collectieve schuldenregeling...

Bv: Naamloze vennootschap heeft €600 en schulden bij A €900, B €300 en C €600.

Er komt een samenloop van A,B en C waardoor de schulden **Pro rata** (=verhoudingsgewijs) worden verdeeld:

A: €300 (1/2)

B: €100 (1/6)

C: €200 (1/3)

Opgepast voorrecht:

Bv.

Bank heeft een hypotheek op het vermogen van een persoon.

De persoon zijn vermogen bedraagt €1500.

Bank heeft vordering van €1000 op persoon (waarvan €500 hypotheek) en autobedrijf €2000.

→

1. **Eerst hypotheek betalen:** €500 aan bank. (Bank heeft nog vordering van €500 over)

2. Dan evenredig verdelen:

€200 (1/5) aan bank en €800 (4/5) aan autobedrijf.

Insolventie en collectieve schuldenregeling

Insolventie= wanneer een burger, vereniging of vennootschap niet meer in staat is op duurzame wijze zijn geldelijke verplichtingen na te komen.

→ Faillissement (vennootschap) en collectieve schuldenregeling (burger)

Deze worden aangevuld en ondersteund door een informatiesysteem over het vermogen van de debiteur (schuldenaar).

Doel **faillissementswet**: een snelle en efficiënte vereffening van de failliete boedel (=alle bezittingen die failliet verklaard zijn).

Collectieve schuldenregeling: de idee van de **fresh-start**:

- Moet de schuldenaar in staat stellen zijn schulden te betalen en zo zijn financiële toestand te herstellen
- Schuldenaar en zijn gezin moeten een menswaardig leven waarborgen

Bestand van berichten

Om de gelijkheid tussen de schuldeisers te bevorderen voorziet de wet in een systeem van publiciteit omtrent de uitgevoerde beslagleggingen.

→ Het bestand van berichten moet het centraal element worden in de collectieve vereffeningprocedure. De gerechtsdeurwaarder zal verplicht zijn het bestand van berichten te raadplegen alvorens over te gaan tot een uitvoerend beslag of een procedure van verdeling.

Kredietcentrale

Wanbetalers worden hierin geregistreerd.

Kredietverstrekkers moeten alle kredietovereenkomsten en wanbetalingen aan de Centrale voor kredieten aan particulieren melden. Kredietverstrekkers moeten voor het verstrekken eerst alles controleren. Dit is een goed initiatief tegen overmatige schuldenlast van gezinnen. De **NBB** is belast met de registratie in de centrale voor kredieten.

Preventieve functie: betalingsmoeilijkheden voorkomen

Subjectieve rechten p.237

Rechtsbanden:

Tussen subject-subject

Tussen subject-object

Diversiteit

1. Politieke subjectieve rechten

Rechtsbanden tussen burger en zijn staat

Bv. **Recht om te kiezen**

2. Burgerlijke subjectieve rechten

Onderlinge rechtsverhoudingen tussen rechtssubjecten

A. Persoonlijkheidsrechten

Rechten verbonden aan de rechtspersoonlijkheid

Bv. **Familienaam**

B. Vermogensrechten

In geld waardeerbaar, toebehorend aan een persoon.

Zakelijke rechten/vorderingsrechten/intellectuele rechten

Uitoefening subjectieve rechten

genotsbekwaamheid	
wat:	hebben
mens:	volledig
rp:	specialiteitsbeginsel

handelingsbekwaamheid	
wat:	uitoefenen
mens:	ja (minderjarigen) (vonnis)
rp:	ja

*Genotsbekwaamheid= rechtsbekwaamheid

*Specialiteitsbeginsel bv. Vennootschap heeft geen familiale rechten

Rechtsfeiten en rechtshandelingen p.240

hoe ontstaan de rechtsbanden tussen de rechtssubjecten of tussen de rechtssubjecten en de de rechtsobjecten?

- bewust ➡ rechtshandelingen
- onbewust ➡ rechtsfeiten

Rechtsfeiten

Zijn ofwel gebeurtenissen ofwel menselijke gedragingen **zonder doel rechtsgevolgen te doen ontstaan.**

Soorten:

° **Onrechtmatige daad**: iemand die een ander schade toebrengt.

Bv. 20jarige rijdt met fiets een voetganger omver. In dit geval is het **toerekenbaar**. Als een 5jarige deze onrechtmatige daad pleegt niet, want die kan de regels nog niet kennen.

° **Misdrijven**

° **Gebeurtenissen**: dood, geboorte...

Toerekening:

strafrecht en burgerlijk recht (is het toerekenbaar of niet?)

Bewijs:

door alle middelen bv. Alibi van omstaander, vermoedens...

Rechtshandelingen

Handelingen die **bewust** door mensen gesteld worden met het doel rechtsgevolgen teweeg te brengen?

Soorten:

Door de overheid:

- a. **Administratieve rechtshandelingen** (eenzijdig): realiseren van zijn taken.
Bv. **Gemeenteraadbesluit**
- b. **Contracten met privépersonen** (meerszijdig)

In het privaatrecht:

- A. **Eenzijdige rechtshandelingen**: er treden rechtsgevolgen in door de wilsuiting van één persoon.
Bv. **Maken van een testament**
- B. **Meerszijdige rechtshandelingen**: er gaan 2 partijen akkoord om rechtsgevolgen tot stand te brengen.
Geldigheidsvereisten: een rechtsgeldige wil ligt ten grondslag, de persoon moet handelingsbekwaam zijn en ze moeten een voorwerp en een geoorloofde oorzaak hebben. Bv. **Koop-verkoop**

Totstandkoming rechtshandelingen (fysionomie)

1. Gelijktijdige aanwezigheid: mondeling verdrag + hand geven
2. Overeenkomst op afstand: via technieken van communicatie op afstand (brief, telefoon, e-mail...)
Voorwaarden:
° Verkrijger van de dienst is een consument
° de onderneming beschikt over een georganiseerd verkoopsysteem op afstand.
3. Elektronisch tot stand gekomen: online kopen
Richtlijnen: Boek7 WER
4. EDI: machines onderling

Beginnelsen van schriftelijk bewijs

Bewijs <--> Geldigheid

Bij geldigheid heb je geen bewijs nodig, want je hebt geen bescherming nodig.

Bewijs: de wetgever legt een aantal verplichtingen op om te vermijden dat er later betwistingen zouden ontstaan. Het geldt voor rechtshandelingen die hoger zijn dan €375. Opgelet: niet in zaken van koophandel.

Voorwaarden:

1. Handtekening: handgeschreven – mechanisch geplaatst - elektronische
2. Meerzijdige rechtshandelingen: elke partij heeft één origineel
3. Eenzijdige rechtshandeling: 'goed voor'

Gevolgen: enkel in geval dat het bestaan betwist wordt.

Gevolgen voor derden

Basisregel: **betrekkelijkheid** Art.1119 BW

Het stellen van een rechtshandeling brengt enkel rechten en plichten tot stand voor de betrokkenen. → derden hebben geen voordeel/nadeel aan contract.

Contractspartij mag enkel betaling eisen aan wederpartij

MAAR: verbintenis raakt ook de erfgenamen. Art.1122 BW

Nuances op deze regel:

a. Interne rechtsgevolgen van rechtshandelingen

Contractuele clausule: enkel tussen betrokkenen (partijen)

UITZONDERING: **rechtstreekse vordering**: een derde kan de uitvoering vorderen van een door een contractpartij aangegane verbintenis. (enkel bij wettelijke bepaling)

Bv. Een geneesheer verzorgt een persoon met ernstige letsels. De patiënt kan zijn geneesheer niet betalen. De patiënt is wel verzekerd voor de schadelijke gevolgen van dergelijke letsels. De geneesheer kan zijn kosten en honoraria in die mate van de verzekeringsmaatschappij terugvorderen waarin de verzekeringsmaatschappij minder zal moeten uitgeven door het succesvol optreden van de geneesheer, die de schadelijke gevolgen heeft beperkt.

b. Het bestaan van rechtshandelingen

Moet door iedereen aanvaard worden, want het is een feit voor derden.

Uitzonderingen (bij deze gevallen moet een rechtshandeling niet als feit herkend worden)

1. Bij afwezigheid van een **vaste datum**

Art.1328 BW

Wanneer een derde een concurrerend belang heeft met één van de contractpartijen.

Indien een contract geen vaste datum heeft, moet een derde met het bestaan van het contract geen rekening houden. → belang van het opnemen van de datum in het contract (datum niet bij afsluiten contract)

Bv. Robbe huurt op 1 januari **2000** een woning van X waarvoor een huurcontract wordt opgesteld. Eenmaal ingetrokken krijgt hij bezoek van Neal, die vraagt het huis te ontruimen omdat hij het gehuurd heeft van eigenaar X op 1 januari **1999**, hij toont zijn huurcontract. Eigenaar X heeft dus zijn huis 2x verhuurd op datum 1/01/99 en 1/01/00. Robbe is een derde in de overeenkomst X-Neal en heeft een concurrerend belang met Neal.

2. Bij gebreke van **publiciteit**

De tegenwerpelijheid (bewaren of aanmerkingen die gemaakt kunnen worden) aan derden van het feit van een overeenkomst is in bepaalde gevallen door de wetgever afhankelijk gemaakt van publiciteitsvoorwaarden.

Bv. Het oprichten van verenigingen en vennootschappen met rechtspersoonlijkheid is pas tegenwerpelij na publicatie van de statuten.

Verschillende gevolgen voor derden

a. **Kwalitatieve verbintenis**

Is een verbintenis die rechtstreeks verband houdt met een bepaalde hoedanigheid of kwaliteit van die partij.

Art 1792 BW

Bv. Een eigenaar van een stuk grond laat een huis bouwen. Krachtens artikel 1792 BW zijn aannemer en architect gedurende 10j aansprakelijk voor conceptie- en uitvoeringsfouten. De vordering van de bouwheer is een kwalitatieve vordering: ze houdt verband met zijn hoedanigheid eigenaar-bouwheer. Verkoopt de eigenaar het gebouw voor het verstrijken van de termijn van 10j, dan draagt hij samen met de eigendom ook de vordering over.

b. **Beding ten gunste van derden**

Er wordt bij een overeenkomst tussen 2 partijen een voordeel aan een derde toegekend. Een persoon die vreemd bleef aan een overeenkomst zal toch een recht verwerven. (het beding moet wel een bijzaak zijn van de overeenkomst)

Art. 1121 BW

Bv. In een koop-verkoop bedingt de verkoper dat 2/3 van de koopprijs aan hemzelf moeten worden betaald en 1/3 aan meneer X. Kan meneer X 1/3 van de verkoopprijs dan rechtstreeks opeisen bij de koper?

c. **Rechtstreekse vordering**

De schuldeiser kan zelf de rechten uitoefenen die zijn schuldenaar verworven heeft jegens een derde.

Groot belang in het kader van het aannemingsrecht: Art. 1799 Bw

Bv. In het kader van de wettelijke aansprakelijkheidsverzekering van motorrijtuigen (WAM) heeft het slachtoffer de mogelijkheid de schadevergoeding, waarop hij recht heeft, rechtstreeks te vorderen van de verzekeraar. De contractuele band tussen verzekeraar en verzekerde ligt dus aan de basis van een vordering in hoofde van een derde, het slachtoffer van het ongeval, dat nochtans vreemd bleef aan het verzekeringscontract.

d. **Pauliaanse vordering**

Een schuldeiser kan in eigen naam optreden tegen alle rechtshandelingen, contracten inbegrepen, die zijn schuldenaar heeft verricht met **bedrieglijke benadeling** van zijn rechten.

Art.1167 Bw (afdeling 6)

Bv. Een schenking waarbij de schuldenaar een deel van zijn schulden wegschenk. Dan volstaat het inzicht van de schuldenaar de schuldeisers te benadelen opdat deze de niet-tegenwerpelijheid zouden kunnen vorderen.

e. **Zijdelingse vordering**

Wanneer een persoon zijn rechten niet uitoefent, dan kunnen zijn schuldeisers in zijn naam en voor zijn rekening die rechten uitoefenen. Dan vergroten ze het onderpand waarover zij beschikken.

Art.1166 Bw

f. **Derde medeplachtige aan contractbreuk**

Bv. Een brouwer heeft met een bepaalde café-uitbater een exclusief leveringscontract voor de bevoorrading van dranken. Mag een andere brouwer (derde medeplchtiging) de café-uitbater overtuigen zich bij hem te bevoorraden?

Het Hof van Cassatie -> onrechtmatige daad pleegt in de zin van art 1382 BW . Kan tot schadevergoeding worden veroordeeld.

g. **Sterkmaking**

art. 1120 BW. Bij sterkmaking belooft een partij dat een derde iets zal doen. De sterkmaking bindt alleen de belover, niet de derde.

Uitoefening van persoonlijkheidsrechten

Toestemming geven om inbreuk op privacy van iemand te plegen -> toelating.

Dergelijke toelating wordt gekwalificeerd, niet als het stellen van een rechtshandeling, maar als het stellen van een materiële daad bij de uitoefening van persoonlijkheidsrechten

Tijd als rechtsfactor p.252

De autonome invloed van de tijd als rechtscheppende factor.

→Rechtssituaties ondergaan juridische wijzigingen enkel en alleen door verstrijken van tijd. De idee achter verjaring is stabiliteit in de samenleving.

Termijnen verjaring: zie vanaf Art.2262 Bw

3 soorten:

a. **Verkrijgende verjaring**

Voor het verkrijgen van een eigendom

Termijn onroerende goederen > roerende goederen (vanaf bezit)

Art. 2279 Bw

2. **Bevrijdende verjaring**

Bevrijd zijn van verbintenissen.

Art.2219 Bw

3. **Andere termijnen:**

- **Vervaltermijnen**

Vaste termijnen in de wet bepaald waarbinnen de partijen een bepaalde handeling kunnen verrichten.

Bv. Tegen een vonnis kan slechts hoger beroep worden aangetekend binnen de maand na de betekening van het vonnis.

- **Vermoeden van betaling** Art.2271-2273 Bw

Gevalen waarbij schulden in de regel niet bij geschrift worden vastgesteld. Om betwistingen te vermijden wordt een wettelijk vermoeden ingesteld dat deze schuldvorderingen na het verstrijken van de termijn zijn betaald.

Berekening

Het wordt berekend van datum tot datum.

- a. **Schorsing:** Verjaringstermijn stopt door gebeurtenis (voor bv 2 jaar)
Bv. Vordering op iemand. Je trouwt met de schuldenaar, dan gebeurt er een schorsing. Als je terug scheidt, loopt de verjaring verder.
Art.2252 Bw ev.
- b. **Stuiting:** De looptijd wordt terug op 0 gezet.
Art. 2242-2250 Bw

Verjaring in het strafrecht

A. Verjaring van de misdrijven → strafvorderingen

De misdrijf gaat dan niet meer bestaan.

Verjaring misdaad > wanbedrijf > overtreding en er kan een extra termijn bijkomen (X2)

Art.22 vt. Sv. (voorafgaande titel strafvordering)

Bv. Persoon zit heeft misdaad begaan, maar zit 25 jaar in Brazilië en wordt niet uitgeleend

Bv2. 12 jaar voorbij na misdaad → niemand krijgt de schuld/onschuld, de rechtbank houdt zich er niet meer mee bezig

B. Verjaring van de straffen

Criminele straffen > correctionele straffen > politiestraffen

Art.91 ev. SW.

C. Geen verjaring

Bij misdrijven tegen de menselijkheid

Bv. Genocide

Redelijke termijn

Verjaring is nog niet ingetreden, maar er is wel al te veel tijd verstreken

→lagere straf of geen straf, maar de persoon wordt wel schuldig verklaard

EXAMENVRAAG

1.Het wettelijk vermoeden van betaling dat is ingetreden na verloop van een in de wet bepaalde termijn waarbinnen de schuldeiser geen initiatief heeft genomen om de schuld te innen, bevrijdt de schuldenaar definitief.

a.**Fout**, het is maar een vermoeden van betaling, men kan nog een tegenbewijs geven.

2.Vervaltermijnen in het recht kunnen weliswaar worden gestuit maar niet worden geschorst.

a.**Fout**, het kan allebei niet. Omdat een vervaltermijn geen verjaringstermijn is.

3. De schuldeiser kan vermijden dat bevrijdende verjaring intreedt door zijn schuldenaar te dagvaarden. Door deze stuiting wordt de loop van de verjaring tijdelijk gestopt. Na afloop van de procedure loopt de periode gewoon door.

a. **Fout**, zie definitie stuiting en schorsing. Bij stuiting loopt de periode niet door.

4. Na verloop van de in de wet voorziene verjaringstermijn zet verkrijgende verjaring bezit in eigendom om. De bedoelde termijn is in de regel korter voor roerende dan voor onroerende goederen.

a. **Juist**, het eerste deel van de stelling is juist omdat dit letterlijk de definitie is van verkrijgende verjaring. Het tweede deel is juist want roerende goederen zijn minder belangrijk dan onroerende goederen.

Rechtshandhaving P.267 boek 1

Intro

° Effectief maken van het materieel recht door de tussenkomst van de rechterlijke macht.

° **Verbod op rechtswijziging**

Art. 6 EVRM en Art 5 Ger. W

Iedere burger moet het recht hebben om zich tot een onafhankelijke rechter te wenden voor:

- Het beslechten van burgerlijke geschillen
- Het beoordelen van een strafvervolgning tegen hem

De rechter

Moet voldoen aan een aantal voorwaarden:

1. De rechterlijke functie wordt **door de wetgever gecreëerd**

Art. 146 Gw.:

geen rechtscollege of met rechtspraak belast orgaan kan worden opgericht dan door of krachtens een wet.

2. De rechter moet **onafhankelijk** zijn

Art. 151 Gw.

° rechter mag geen instructies krijgen: intern

° rechter moet los staan van buitenwereld (pers, partijen, politiek...)

° moet een status hebben: financieel onafhankelijk zijn

° er mag geen schijn van afhankelijkheid zijn (zie spaghetti-arrest Dutroux)

° **Lekenrechter** = rechter die ook ander beroep uitoefent → wordt geacht afhankelijk te kunnen zijn

° Onverenigbaarheden **Art. 292 Ger. W ev**
Bv. politieker mag geen rechter zijn

3. De rechter moet **onpartijdig** zijn

Ook hier: er mag geen schijn zijn van partijdigheid
Indien er indruk is dat er geen onpartijdigheid kan zijn → verbannen

Principe van de dubbele aanleg

Zaak wordt beoordeeld door recht.
Indien men het niet eens is

→ Vragen voor de zaken in totaliteit over te doen door
Rechterlijke instelling van hogere aanleg

Maar soms **niet mogelijk**:

Te weinig belang: wanneer bedrag

<€1860 bij burgerlijk recht (vrederechter/politierechtbank)

<€2500 bij rechtbank eerste aanleg, rechtbank koophandel

Strafrecht, fiscaal recht & sociaal recht (bv. premie op werk) → steeds 2de aanleg mogelijk!

Cassatietoezicht

Doet **geen uitspraken over de feiten**, behandelt de zaken niet ten gronde.

Bepaalt enkel of het voor zich aangebrachte vonnis van laatste aanleg moet **worden verbroken of niet** o.b.v. 2 principes:

-is het recht goed toegepast

-is de vorm van de procedure goed?

Indien verbroken → sturen naar andere instantie op hetzelfde niveau.

Vonnis

= de rechtshandeling van een rechter waarbij de rechten van de twistende partijen worden vastgesteld of waarbij uitspraak wordt gedaan over de strafvordering tegen een verdachte.

Gezag van gewijsde → 'rechterlijke waarheid'.

Het impliceert:

1. Dat de rechter zijn macht heeft uitgeput. Hij kan niet terugkomen op een gedane uitspraak
2. Dat de uitspraak de juridische waarheid vormt en als zodanig moet worden aanvaard (juridische waarheid is niet per sé de waarheid bv. bij niet genoeg bewijs tegen dader)

Kracht van gewijsde

De rechterlijke beslissing is niet meer vatbaar voor gewoon rechtsmiddel. Geen verzet mogelijk. (wel van hoger beroep!)(art. 28 Ger. W.)

MAAR: verzet $\neq$ verstek

Verzet: de zaak wordt overgedaan bij zelfde rechter

Verstek: niet komen opdagen, maar men wordt veroordeeld → in verzet gaan: geschil nog eens voorleggen aan rechter die uitspraak bij verstek heeft gedaan

Verschil vonnis – arrest

Vonnis = beslissing van de rechtbanken (rechtbank koophandel, politierechtbank...)

Arrest = beslissing van een hof (Hof van Cassatie, hof van assisen...)

Basisregels:

1. **Motivatie**

Art.149 GW.: grondwettelijke verplichting om vonnis te motiveren

2. **Verbod van rechtsweigering**

Art. 5 Ger W. De rechter is strafbaar als hij dit wel doet

3. **Individuele beslissing**

Art.6 GW

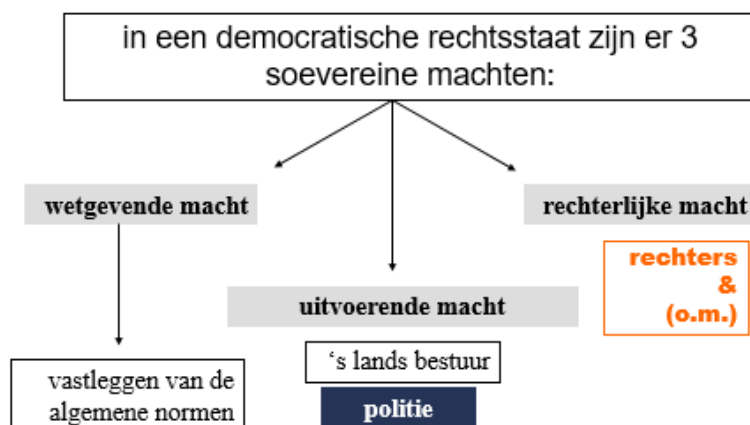
De rechter mag in geen geval uitspraak dan bij wege van algemene en als regel geldende beschikking

4. **Geen precedent**

De rechter mag zich niet bindend steunen op andere vonnissen en arresten. De rechter moet zelf beslissen dat volgens hem de wet zo is.

5. **Openbaring van het vonnis**

Rechterlijke macht

Over het algemeen beschouwen we leden van Openbaar Ministerie als lid van rechterlijke macht.

Taak:

1. Geschillen beslechten m.b.t. de burgerlijke en politieke rechten
2. De straffen uitspreken tegen degenen die de strafwetten overtreden

Onderscheid rechters en O.M. :

Rechters: zittende magistraten → beslissen

°Zijn beschermd door de grondwet: voor het leven benoemd

-Openbaar ministerie:

staande magistraten (leden van het parket) → vorderen in strafzaken (vragen dat iemand bestraft moet worden), advies geven aan rechters

°Worden door de koning benoemd en ontslagen

°procureur des Konings en substituten

°procureur Generaal

°Arbeidszaken → arbeidsauditeur

Niveau van hof → arbeidsauditoraatgeneraal onder gezag van P.G.

Rechterlijke organisatie

°Vredelijke rechten

→ organisatie op niveau van **kantons**

°Politierechtbank, rechtbank van eerste aanleg, arbeidsrechtbank, rechtbank van koophandel
→ op niveau van **arrondissementen**

°Uitzondering: arbeidsrechtbank, rechtbank van koophandel
→ op niveau van **rechtsgebieden** (sinds 2014)

°Hoven van beroep (5) en arbeidshoven (5) = beroepsinstanties
→ niveau van **rechtgebieden**

°Hof van assisen : hybride statuut

°Hof van Cassatie: oordelen over toepassing wet en naleving procedurevormen (in heel België)

Doorstroom:

Beroep tegen beslissing vrederechter → kan beoordeeld worden door rechtbank van eerste aanleg/ koophandel

Beroep tegen politierechtbank → kan beoordeeld worden door rechtbank van eerste aanleg

Beslissing rechtbank van eerste aanleg → beroep naar hof van beroep

Beslissing rechtbank koophandel → Beroep naar hof van beroep

Beslissing arbeidsrechtbank → beroep naar arbeidshof

Beroep NIET mogelijk tegen beslissing hof van Assisen

Hof van Cassatie → geen beroepsinstantie, maar voorzieningen in cassatie tegen beslissingen in laatste aanleg

Hoven & rechtbanken

Rechters in hoven → **raadsheren** (beslissing hof= arrest)

Rechters in rechtbanken → **rechters** (beslissing rechtbank= vonnis)

De rechter is in principe alleenzetelend

Raadsheer is collegiaal zetelend

Hof van Cassatie is collegiaal zetelend

Is rechter beroepsmagistraat of leek?

°**Lekenrechters** bij rechtbank van koophandel, arbeidsrechtbank (sociale zaken)

MAAR wel ook steeds beroepsmagistraat aanwezig → gaan dus ook collegiaal zetelen

°**Beroepsmagistraten** bij hoven

Uitzondering: arbeidshof

Doel van leken

Koophandel: leken brengen sectorexpertise binnen

Arbeidsrechtbank: leken vertegenwoordigen werkgevers en werknemers om tot evenwicht te komen

Vredegerecht

Functie:

Doet voornamelijk uitspraken in burgerlijke geschillen (geen ondernemingsgeschillen meer)
Ook familiezaken niet meer, die zijn nu bij familierechtbank

Wie:

Alleen zetelende beroepsrechter

°Algemene bevoegdheid:

enkel vorderingen met bedrag <€2500

°Bijzondere bevoegdheid (inhoud, los van bedrag):

- Huurcontracten
- Geesteszieken

°Exclusieve bevoegdheid (bij uitsluiting):

- Voogdijproblematiek
- Problematiek rond onteigening (door OH)

°Rechtsmiddelen:

Er kan hoger beroep (rechtbank van eerste aanleg of rechtbank van koophandel) worden aangetekend wanneer de waarde van de vordering >€1860

Politierechtbank

Op het niveau van het gerechtelijke arrondissement.

Wie:

Politierechters → beroepsrechters

Bevoegdheid:

1. Overtredingen: lichtste misdrijven
2. Verkeersrechter: strafrechtelijk (straf) en burgerlijk (schadeclaim)

Rechtsmiddelen:

Beroep bij de rechtbank van eerste aanleg, maar enkel voor burgerrechtelijk aspect.
Indien vordering >€1860

Art.601 bis Ger. W en Art.617 Ger. W

Rechtbank van eerste aanleg

Op het niveau van gerechtelijke arrondissement

Wie:

Beroepsmagistraten
sommigen speciale functie die ook zo benoemd worden
Bv. beslagrechter (dwangsom), familie- en jeugdrechtbank

Georganiseerd in secties: Art.76 Ger.W

- Burgerlijke zaken: burgerlijke rechtbank
- Strafzaak: correctionele rechtbank
- Familie- en jeugdzaken: familie- en jeugdrechtbank
- Strafitvoering: strafuitvoeringsrechtbanken (5)
- Fiscale zaken: fiscale rechtbanken (13)

Openbaar ministerie: uitgeoefend door procureur des Konings

Volheid van bevoegdheid: mag kennis nemen van alle zaken, behalve als het door andere rechter exclusief bevoegd is

Algemene bevoegdheid:

>€2500

Exclusieve bevoegdheid:

- Echtscheiding
- Beslag fiscale zaken

Strafzaken:

Wanbedrijven (correctionalisering van misdaden)

Beroepsinstantie:

Beroep tegen vonnissen vrederechter en politierechtbank
(grens: €1860)

Familierechtbank:

Jeugd- en familie zaken

Jeugdrecht:

1. Jeugdbescherming
2. Jeugdsanctie

Rechtsmiddelen:

Hoger beroep is mogelijk → hof van beroep

Bij jeugdzaken, strafzaken, fiscale zaken: altijd

Burgerlijke zaken: aanleggrens van >€2500

Belangrijk:

Verzet: zelfde niveau, zelfde instantie

Beroep: hoger niveau

Rechtbank van koophandel**Wie:**

°Beroepsrechters: rechters in rechtbank van koophandel

°Lekenrechters: rechters in handelszaken

Algemene bevoegdheid:

Art.573 Ger. W: zie laatste lid

° Alles i.v.m. Ondernemingscontensieux

° Geen beperking van bedrag → ook kleine handelsgeschillen

° Voor de kleine geschillen onder de €2500 → uitspraak in eerste en laatste aanleg

De rechtbank van koophandel neemt in eerste aanleg kennis :

1° van de **geschillen tussen ondernemingen**, namelijk tussen alle personen die op duurzame wijze een economisch doel nastreven, die betrekking hebben op een handeling welke is verricht in het kader van de verwezenlijking van dat doel en die niet onder de bijzondere bevoegdheid van andere rechtscolleges vallen;

2° van **geschillen betreffende wisselbrieven en orderbriefjes**.

De vordering gericht tegen een onderneming kan onder de in het eerste lid, 1°, bepaalde voorwaarden eveneens voor de rechtbank van koophandel worden gebracht, **zelfs indien de eiser geen onderneming is**. Elk beding tot aanwijzing van een bevoegde rechter dat is gemaakt voor het ontstaan van het geschil is, in dat opzicht, nietig.

Bijzondere bevoegdheid: Art.574 Ger.W

Geschillen die betrekking hebben op een vennootschap

Exclusieve bevoegdheid:

Faillissement

Rechtsmiddelen:

Men kan in beroep gaan d.m.v. hof van beroep.

Aanleggrens: >€2500

Arbeidsrechtbank**Wie:**

- Beroepsmagistraten: rechters in de arbeidsrechtbank
- Lekenrechters: rechters in arbeidszaken (vertegenwoordigen WG, WN, zelfstandigen)

Eigen Openbaar Ministerie:

Berust bij Arbeidsauditeur en zijn substituten

Bevoegdheid:

In eerste aanleg: alle geschillen die sociaal contentieux aangaan (ongeacht bedrag)

→ Individueel arbeidsrecht

→ Collectief arbeidsrecht

→ Sociale zekerheid

→ Collectieve schuldenregeling (kamer met alleenzetelende beroepsrechter)

Bv. betwisting ontslag om dringende redenen, terugvordering werkloosheidsvergoeding

Rechtsmiddelen

Men kan in beroep gaan tegen alle vonnissen via arbeidshof (ook hier gemengde samenstelling)

Rechtsgebied

Er zijn er 5 in België: Antwerpen, Brussel, Bergen, Gent en Luik.

In elk rechtsgebied is er:

- 1 hof van beroep
- 1 arbeidshof

Dit zijn arresten.

→ Geen hoger beroep meer mogelijk, enkel de voorziening in cassatie

Assisenhof

Dit is geen bestendig/permanent college, het wordt enkel samengesteld indien er zaken te berechten zijn.

Samenstelling:

- Het hof: 1 raadsheer en 2 rechters
- Een jury: 12 juryleden
- OM waargenomen door Procureur Generaal

Bevoegdheid:

- Misdaden (zwaarste misdrijven)
- Politieke misdrijven
- Drukpersmisdrijven (uitgezonderd racisme)

Rechtsmiddelen:

Voorziening in cassatie

Hof van Cassatie

Taak:

Nazicht van de vonnissen en arresten in laatste aanleg, gewezen op:

- Goede toepassing van de wet
- Naleving van de vormvereisten tijdens procedure

Indien geschonden → doorverwijzen naar andere rechtbank of hof

Geen verplichting volgen cassatie, enkel bij 2de cassatie om hetzelfde motief

Rechtsmiddelen:

GEEN (want dit is het hoogste rechtscollege)

Materieel en formeel recht (tussenstuksje)

Elk materieel recht heeft zijn geëigend formeel recht.

- **Materieel strafrecht:** de rechtstak waarin de misdrijven worden beschreven en de strafmaat wordt aangeduid.
- **Het formeel strafrecht** (=strafrechtspleging): regelt de wijze waarop de misdrijven worden opgespoord, vervolgd en berecht.
- **Publiekrechtelijk procesrecht**(= geschillen van bestuur) : formeel recht waarin de overheid partijs is met betrekking tot haar optreden als overheid.
- **Tuchtrechtelijk procesrecht:** het formeel recht met betrekking tot de toepassing van het tuchtrecht.

Na rechter -> **DE PROCEDURE**

Regels

- Fair trial : garandeert elke burger het recht op een eerlijk proces. (wordt gecontroleerd door het Hof)
- Openbaarheid : rechtspraak dient in openbaarheid te verlopen. !!! verschil tss openbaarheid vd behandeling (art.148GW. en art6.1 EVRM) en openbaarheid vd uitspraak (art. 149 Gw.) De pers speelt een belangrijke rol als controlerende factor.
- Recht op een uitspraak binnen een redelijke termijn: indien dit niet gebeurt, kan die staat op verzoek van de rechtzoekende worden veroordeeld wegens schending van artikel 6 EVRM
- Een recht van dubbele aanleg : recht om een zaak tweemaal voor de rechter behandeld te zien. 1e maal voor de rechter in eerste aanleg, indien niet akkoord met uitspraak, opnieuw voor rechter in hoger beroep.

België : 2 belangrijke uitzonderingen

1. uitspraken van het hof van assisen zijn niet vatbaar voor hoger beroep
2. in geval van voorrang van rechtsmacht.

OOK : geen hoger beroep tegen uitspraak van vrederechter en politierechtbanken wanneer vordering < 1860 euro

(voor rechtbanken van eerste aanleg en rechtbanken van koophandel <2500 euro)

- Recht van cassatietoezicht : betekent dat elk vonnis of arrest dat niet meer vatbaar is voor hoger beroep, door 1 vd partijen aan de controle van het Hof van Cassatie kan worden onderwerpen. Geen 3e aanleg. Hof controleert enkel of de rechter in zijn uitspraak het recht correct heeft toegepast en de vormen heeft nageleefd.

- De verplichting om de vormen na te leven

TITEL III STRAFRECHTSPLEGING

MIDSDRIJVEN EN HUN BESTRAFFING

Misdrijf

Het materieel strafrecht is opgebouwd rond het begrip misdrijf, zijnde een door de wet strafbaar gestelde handeling of verzuim

Elementen

- materieel element/veruitwendiging : er is geen misdrijf gepleegd wanneer het gebeuren zich uitsluitend in de geest vd dader heeft afgespeeld. Bij moord is doding bv het materiele bestanddeel
- moreel element/strafrechtelijke schuld : De daad moet aan de dader verwijtbaar zijn om aanleiding te kunnen geven tot bestraffing.

VBen misdrijf

- opzet : de wil om een verboden daad te stellen. soorten : algemeen, bijzonder, voorbedachtheid.
- onachtzaamheid : onopzettelijk
- schuld door wetsinbreuk : ongeacht opzettelijk of onachtzaamheid (vb overtredingen in wegverkeer)

Wederrechtelijk karakter : pas sprake van een misdrijf indien men niet het recht had.

Schulduitsluiting : omstandigheden door de wet waarin de dader van het misdrijf geen verwijt treft (overmacht of dwang en de dwaling)

schuldonbekwamen

- minderjarigen en geesteszieken.
- minderjarigen : niet bestraffing centraal, wel opvoeding en resocialisatie

Soorten misdrijven

3 categorieën

1. overtreding

- lichtste misdrijf

- strafbaar met een politiestraf : vrijheidsstraffen van 1 tot 7 dagen, geldboeten tot 25 euro en werkstraffen van 20-45 uur

2. wanbedrijf

- strafbaar met correctionele straf : gevangenisstraffen van 8 dagen tot 5 jaar, geldboeten van ten minste 26 euro en werkstraffen van 46-300 uur

3. misdaad

- strafbaar met een criminele straf : vrijheidsstraffen (opsluiting en hechtenis) over 5 jaar en geldboeten van ten minste 26 euro.

Politierechtbank : overtredingen, gecontraventionaliseerde wanbedrijven en verkeersdelicten

Correctionele rechtbank: wanbedrijven en gecorrectionaliseerde misdaden

Hof van assisen: misdaden die niet door het OM of de raadkamer worden gecorrectionaliseerd

politieke en persmisdrijven

mag alleen voor het hof van assisen ter berechting worden voorgelegd.

politieke misdrijven : misdrijven waarbij het opzet en de uitwerking een rechtstreekse aanslag uitmaken op de politieke instellingen.

(Druk)persmisdrijf : een inbreuk op de strafwet door middel van een mening die wordt geuit via de pers.

Kenmerken

Legaliteitsbeginsel : rechter is zeer sterk gebonden aan de wet wat de toepassing van het strafrecht betreft.

Strafrecht -> invloed op 'vrijheid' vd burger.

Beperkingen vrijheid -> alleen door wetgever, niet door rechter.

2 beruchte regels

1. er kunnen alleen misdrijven worden ingevoerd door of krachtens een wet
2. de straf en strafmaat moeten door of krachtens de wet worden ingesteld.

Dadergericht

strafrecht -> dadergebonden recht.

Tegenwoordig meer aandacht rol vh slachtoffer dat beter op een andere wijze zou worden beschermd.

Straffen

juridische sancties die worden opgelegd door de rechter aan personen die een misdrijf hebben gepleegd. Zowel de wraakgedachte (moordenaar moet worden gestraft) als de hoop op een corrigerende werking (spijt krijgen en tot beter inzicht komen) liggen beide aan de grondslag van het begrip straf

➔ persoonlijk en individueel

- Klassieke straffen : art. 7 e.v. Sw.

- vrijheidsberovende straffen : levenslange opsluiting, tijdelijke opsluiting (max 30j en min 5j) en gevangenisstraf (max 5j en min 1 dag)

➔ onder bepaalde voorwaarden -> voorwaardelijke invrijheidstelling (meestal na 1/3 van hun straf; 2/3 in geval van wettelijke herhaling) of andere strafuitvoeringsmodaliteiten zoals elektronisch toezicht of beperkte detentie.

➔ strafuitvoeringsrechter (straffen minder dan 3 j) of rechtbank (zwaardere straffen) kijken hiervoor.

- werkstraf : kan opgelegd worden in correctionele en politiezaken. min 20u en max 300u.

- probatie : een bepaalde termijn waarin de dader verplicht bijzondere voorwaarden moet na leven ter vervanging van een gevangenisstraf of geldboete.

- opschorting/uitstel : geen effectieve straf op leggen, beklaagde wordt wel schuldig verklaard, maar als hij zich tijdens een door de rechter bepaalde proefperiode goed gedraagt en aan de eventuele probatievoorwaarden houdt, wordt hij nog veroordeeld en krijgt dus geen straf.
- schuldigverklaring : als de redelijk termijn overschreden is (EVRM) heeft de rechter 2 mogelijkheden :
 - straf opleggen die lager is dan het minimum
 - schuldigverklaring uitspreken zonder straf

STRAFRECHTSPLEGING

Kenmerken

➔ uitoefenen van de strafvordering

materieel strafrecht : omschrijft misdrijven, kenmerken en bestraffing

formeel strafrecht : regelt procedure van opsporing, onderzoek en berechting

Basisregels

- a. de regel van de onschuld tot bewijs vh tegendeel
- b. twijfel? -> voordeel vd verdachte
- c. opleggen van straffen : rechterlijke taak
- d. voor eenzelfde misdrijf nooit tweemaal gestraft.

Spanningsveld

splitsing van bevoegdheid in 3 organen

- a. opsporing -> opsporingsagenten
- b. onderzoek -> onderzoeksmagistraten
- c. berechting -> hoven en rechtbanken

ook : het geheim en schriftelijk karakter van het onderzoek mogen niet worden bekendgemaakt!

Gebruikelijke terminologie

- verdachte : elk persoon die potentieel dader is van een misdrijf

- in verdenking gestelde : onderzoeksrechter beslist dat een bepaald persoon officieel in verdenking gesteld wordt
- in beschuldiging : persoon die door de kamer van inbeschuldigingstelling verwezen is naar het hof van assisen
- beklaagde : degene die naar de politierechtbank of de correctionele rechtbank is verwezen
- beschuldigde : moet terechtstaan voor het hof van assisen
- veroordeelde : persoon tegen wie een strafrechtelijke veroordeling werd uitgesproken
- burgerlijke partij : slachtoffer van een misdrijf aan te duiden dat een of andere schade heeft geleden en schadevergoeding vordert

Opsporen van misdrijven

Parket

- Procureur des Konings :
- opsporen
 - leiding over parket van elk arrondissement
 - onder gezag van procureur-generaal (art. 150 Ger.W.)

Strafrechtelijk beleid

ontwikkeld door minister van Justitie (heeft gezag over het college van procureurs-generaal (=5 procureurs-generaal bij de hoven van beroep)) (art.143bis-terGer.W.)

College = uitvoering strafrechtelijk beleid

1 federaal parket : o.l.v. federale procureur (art. 14bis Ger.W.)

Opsporing

politiediensten : effectieve opsporing

Bij vaststelling van een misdrijf, of bij aangifte door een burger, stelt de politie-ambtenaar een proces-verbaal op. ->pv heeft bewijskracht tot het tegendeel bewezen is

Bijzondere opsporingsmethodes (BOM)

- Observatie : het stelselmatig waarnemen van personen of plaatsen door politie
- Infiltratie : dmv undercoveragenten, zij moeten erop letten dat zij de geviseerde persoon niet aanzetten om misdrijven te plegen.

- informatenwerking : het gebruik van tipgevers en informaten uit het milieu

(bijzondere voorwaarden onderwerpen (art.47quinquies Sv.)

Onderzoeken van misdrijven

Onderzoek (opsporingsonderzoek of gerechtelijk onderzoek)

verschillende aspecten : - wie?
 - nog andere personen?
 - waarom?
 - exacte omstandigheden?

Onderzoek : geheim, schriftelijk neergelegd en objectief

alle bewijzen moeten op correcte wijze worden verkregen

Opsporingsonderzoek (politie olv hett gezag van het OM)

opsporingshandelingen mogen geen krenking inhouden vd individuele rechten en vrijheden en mogen geen dwangmaatregelen inhouden.

NA

➔ OM beslist of het de verdachte voor de rechter zal brengen (=seponeringsbeleid), indien geval : persoon dagvaarden

Gerechtelijk onderzoek

onderzoek dat geleid wordt door een onderzoeksrechter, die als onafhankelijke rechter alle onderzoeksdaeden kan stellen (bv. aanhouding, huiszoeking, inbeslagneming, lijkschouwing,...)

Onderzoeksrechter : - optreden moet worden gevorderd door het OM

- kan beroep doen op de politiediensten
- moet binnen 24uur beslissen om de verdachte aan te houden na de arrestatie
- > (indien zo, raadkamer dient voorlopige hechtenis te bevestigen) -> (Kamer van inbeschuldigingstelling (KI) oordeelt in graad van hoger beroep)
- kan ook beslissen om verdachte vrij te laten onder strikte voorwaarden of betaling van borgsom

De wet Franchimont

na onderzoek onderzoeksrechter -> raadkamer beslist verder wat er moet gebeuren

- Buitenvervolginstelling : onvoldoende bezwaren

- verwijzing naar de rechtbank : voldoende bezwaren

indien misdaad : KI kan enkel een beschuldigde naar het hof van assisen verwijzen

berechten van misdrijven

De berechting (na het onderzoek)

rechter (heeft monopolie) -> heeft beschuldigde strafbare feiten gepleegd? zo ja, welke straf?

Berechting voor de rechter : - gewone procedure

- hof van assisen

- snelrechtspraakprocedure

Gewone procedure (mondelinge procedure)

na onderzoek -> beschuldigde berecht

- overtredingen en verkeerscontentieux -> politierechtbank

- wanbedrijven en gecorrectionaliseerde misdaden -> correctionele rechtbank

- niet-gecorrectionaliseerde misdaden -> hof van assisen

opm! : mogelijkheid om reeds in vooronderzoek verzachtende omstandigheden te nemen (= correctionalisering van misdaden en contraventionalisering van wanbedrijven)

verloop : - getuigen gehoord

- OM in zijn vordering

- pleit vd burgerlijke partij

- als laatste pleit de verdediging

opm! : tegen elk vonnis kan hoger beroep worden aangetekend binnen een termijn van 30 dagen (art. 203 Sv.)

Hof van assisen (gn beroep mogelijk)

-> misdaden die niet gecorrectionaliseerd zijn, persdelicten en politieke delicten

-> bestaat uit 3 magistraten en een lekenjury van 12 gezwoerenen

afwijkende rechtspleging :

- preliminaire zitting met planning vd debatten
- samenstelling vd jury en de debatten
- volledig mondeling
- voorzitter vh hof : zeer grote autonomie wat betreft de leiding vd debatten
- schriftelijke en geheime stemming vd jury

Ja-stem	Neen-stem	Uitspraak
0-6	6 en meer	onschuldig
7	5	Zetel beslist*
8 en meer	0	schuldig

*beroepsrechter

schuldigverklaring = magistraten en jury komen samen en bepalen en motiveren de strafmaat.

Gemeenschappelijke kenmerken

- identieke procesverhouding : OM dat aanklaagt en de beschuldigde die zich verdedigt
- mondelinge behandeling : strafproces voor de rechter verloopt in beginsel mondeling, al ligt het zwaartepunt in de praktijk vooral op het strafdossier

Minnelijke schikking

OM stelt de dader voor een bepaald bedrag te betalen (art.216bis Sv.) Indien de dader betaalt, vervalt de strafvordering.

Rechtsmiddelen

Recht om in hoger beroep een zaak een tweede maal behandeld te zien -> grondrecht in het EVRM

opm! indien je in beroep gaat kan het zijn dat je zelfs een hogere straf krijgt want ze beginnen weer vanaf 0

altijd mogelijk , behalve bij een uitspraak vh hof van assisen

strafregister

alle veroordelingen worden uitgesproken door een Belgische strafrechter, maar bepaalde beslissingen van buitenlandse strafrechters kunne eveneens worden opgenomen.

strafuitvoering

Tenuitvoerlegging vd geldboete en verbeurdverklaring

uitgevoerd door het bestuur van Registratie en Domeinen, op initiatief van het OM, geïnd door de fiscus

Tenuitvoerlegging van vrijheidsstraffen

uitgevoerd op initiatief van het OM.

Strafuitvoeringsrechtbanken

bevoegd voor veroordeelden tot een gevangenisstraf van 3 j of meer. Voor veroordeelden tot een kortere gevangenisstraf dan 3j is een alleenzetelende strafuitvoeringsrechter bevoegd.

Strafuitvoeringsrechtbanken zijn bevoegd voor

- de beperkte detentie
- het elektronisch toezicht
- voorwaardelijke invrijheidstelling
- voorlopige invrijheidstelling

Minister van Justitie blijft bevoegd voor de uitgaansvergunning, het penitentiair verlof en de onderbreking vd strafuitvoering

opm! vervroegd vrijgelaten kan na 1/3 vd tijd

TITEL IV BURGERLIJKE RECHTSPLEGING

Gemeen Procesrecht

In Belgisch positief recht -> verschillende soorten procesrecht : - administratieve rechtspraak

- strafrechtspraak
- tuchtrechtspraak
- burgerlijke rechtspraak

Gelijkheid

gelijke behandeling vd partijen voor en door de rechter = privaatrechtelijk procesrecht

TITEL V BEWIJSRECHT

PROBLEEM VH BEWIJSRECHT

Materieel-formeel-bewijsrecht

Men kan in de ontwikkeling van elke rechtsnorm drie stadia of gradaties onderscheiden

1. toekennen van materieel recht aan rechtssubjecten
2. het regelen van formeel recht bij betwisting van die rechten
3. problemen van bewijsrecht

Materieel recht

Kern = toekennen van materieelrechtelijke aanspraken aan rechtssubjecten.

Formeel of conflictenrecht

reactie op verbod van eigenrichting = overheid ontwikkelt geëigend rechtstelsel dat moet worden gevolgd voor eht effectief bekomen van de rechten indien er enige weerstand bestaat.

Bewijsrecht

Aanspraak kunnen maken op materiële rechten vereist dat de persoon die er zich op beroept aan bepaalde voorwaarden moet voldoen of zich in bepaalde omstandigheden moet bevinden.

hanteert rechtsregels die moeten toelaten om uit te maken of een bepaalde persoon al dan niet aanspraak kan maken op een materieel recht

Ontwikkeling

vroeg stadium = geen onderscheid

Romeins recht dergelijke splitsing

17e eeuw deze 2 rechtstakken geordend

20e eeuw autonomie van het procesrecht.

Eigenheid

het onderscheid bestaat tussen het "hebben" van rechten en het leveren van het "bewijs" dat men een recht heeft

Functies

Bewijsrecht heeft 2 grote functies : - een functie voor de rechter (a posteriori-functie)
- een functie voor de partijen (preventieve functie)

A posteriori-functie

Elke partij wenst de rechter te overtuigen van zijn gelijk, dit is bewijzen.

WIE moet iets bewijzen voor de rechter? (subjectieve bewijslast)

WAT moet iemand bewijzen voor de rechter? (objectieve bewijslast)

HOE moet hij iets bewijzen voor de rechter (bewijsmiddelen en bewijsprocedures)

Preventieve functie

bewijsrecht heeft in het privaatrecht een belangrijke preventieve werking (schriftelijk bewijs)

partijen gaan dan, vooraleer er enig geschil is, een nauwkeurig verslag maken van hun respectieve verbintenissen

BASISSYSTEMEN IN HET BEWIJSRECHT

Bewijssystemen

volledig vrij bewijssysteem <-> volledig gebonden systeem

Vrij bewijssysteem

rechtsorde aanvaardt dat de rechterlijke beslissing gebaseerd wordt op mogelijks irrationale overtuigingsgronden. -> vrije bewijssystemen bieden geen rechtszekerheid

Gebonden bewijssysteem

bewijsrecht waarin de rechter alleen zijn overtuiging mag vormen op basis van procedures in de wet voorzien (=star systeem)

Gemengd systeem

Naargelang het rechtsdomein waarin geoordeeld moet worden, kan het bewijssysteem verschillend zijn.

klassieke burgerrecht -> bewijsrecht zeer star

Bewijslast, -middelen en -procedure

onderscheid tussen bewijslast, bewijsmiddelen en bewijsprocedures

Bewijslast

-Elke partij moet bewijzen wat ze aanvoert

-duidt de partij aan die het bewijsrisico loopt (=welke partij verliest het proces indien zij iets niet kan bewijzen of in bewijsnood verkeert?)

Bewijsmiddelen

-wijze waarop men de rechter kan overtuigen bv; geschrift, getuigen, bandopnamen,...

-De wet regelt ook in welke mate de rechter gebonden is door deze bewijsmiddelen: is de rechter verplicht een getuige te geloven?

Bewijsprocedure

Indien iets mag worden bewezen door getuigen, dan wordt de procedure vastgelegd waarop getuigen door de rechter worden ondervraagd.

BEWIJS IN HET BURGERLIJK RECHT

De bewijslast

Bewijslast-bewijsrisico

De bewijslast betreft de vraag wie het bewijs dient te leveren

regeling vh bewijsrisico : de partij die het bewijsrisico draagt, maar niet slaagt in het bewijs, verliest het geding bij gebrek aan bewijs.

Aanvoeringslast (of stelplicht)

-gaat de bewijslast vooraf

-partij die een aanspraak of vordering formuleert moet alle elementen 'stellen' of 'aanvoeren'

-indien het gestelde juist is, kan het gevraagde worden toegekend, anders moet de rechter de vordering afwijzen

Houding wederpartij

De verweerder kan bekennen of erkennen, betwisten, niet betwisten, zwijgen of verstek laten gaan.

Objectieve bewijslast

doelt op wat juist moet worden bewezen

Subjectieve bewijslast

geeft aan welke partij moet bewijzen.

rust op de partij die de aanvoeringslast heeft : zij die de uitvoering van een verbintenis vordert, moet het bestaan daarvan bewijzen. Omgekeerd, wanneer het bestaan van een verbintenis bewezen is, moet hij die beweert bevrijd te zijn, het bewijs leveren vh feit dat het tenietgaan van zijn verbintenis heeft teweeggebracht (art. 1315 lid 2 BW)

Soorten handelingen (hoe men iets mag bewijzen)

onderscheid tussen : - bewijs van rechtshandelingen

- bewijs van rechtsfeiten
- bewijs van (materiële) feiten

Rechtshandelingen: handelingen gesteld door personen met het oogmerk om rechtsgevolgen teweeg te brengen. -> vooraf opgesteld bewijs nodig. bv. koop-verkoop

Rechtsfeiten: handelingen, omstandigheden of gebeurtenissen waaraan een rechtsregel rechtsgevolgen verbindt bv. geboorte, meerderjarig worden,....

de wetgever laat voor rechtsfeiten elk bewijsmiddel toe

bewijsmiddelen-rechtshandelingen

Voorrang voor geschriften

een geschrift is vereist voor zaken die de 375 euro boven gaan

Uitzonderingen

- in zaken van koophandel (art. 25 W.Kh.)
- wanneer de waarde lager is dan 375 euro
- in civiele zaken wanneer er een begin is van schriftelijk bewijs (art. 1347 BW)
- wanneer het onmogelijk was zich een schriftelijk bewijs te verschaffen (art. 1348 BW)

Functie van het geschrift

- geldigheidsvereiste voor een vormelijk contract
- kan alleen vereist worden als bewijs
- kan een vereiste zijn voor eventuele publiciteit
- beschermingsmaatregel

1. Vormelijke overeenkomsten

opstellen van een geschrift = geldigheidsvereiste

vormvereiste betreft m.a.w. het bestaan vd rechtshandeling

het bestaan van die rechtshandeling kan enkel worden bewezen doordr die schriftelijke akte

2. Bewijsfunctie

in deze gevallen kan de rechtshandeling perfect rechtsgeldig bestaan zonder enig geschrift, maar de wetgever kan bepalen dat alleen door een geschrift het bestaan mag worden bewezen.

3. Openbaarheid

schriftelijke akte kan alleen gevraagd worden met het oog op publicitaire maatregelen

4. Consument

opstellen van een geschrift vereist ter bescherming van bepaalde consumenten, bv consumentenkrediet.

Opsomming

- schriftelijk bewijs
- getuigenbewijs
- vermoedens
- bekentenis
- de eed

Schriftelijk bewijs

"de weergave van het woord of de gedachte door tekens"

Audio-en video-opnamen worden niet als geschriften beschouwd, elektronische bestanden wel

Akte- ander schriftelijk bewijs

akte : een geschrift dat werd opgemaakt met het doel een rechtshandeling te bewijzen

verschil akte en geschrift : handtekening

authentieke akte : -opgesteld door bevoegd openbaar ambtenaar

- moet aantal verplichte vermeldingen bevatten

- ondertekend zijn door de partijen en de openbare ambtenaar

onderhandse akten : -opgesteld door partijen onderling

- inhoud is vrij
- onderteken zijn door partijen
- aan aantal voorwaarden voldoen (zoals aantal exemplaren)

ander schriftelijk bewijs : niet werd opgemaakt om een rechtshandeling te bewijzen, maar toch als bewijs dienstig is, bvb facturen, tickets,....

Handtekening

het geschrift moet de handtekening bevatten van de persoon voor wie de rechtsgevolgen intreden. -> identificeert en authenticiteit zich

---> 3 geldigheidsvereisten

- indentificatie : persoonlijke teken een weergave dient te zijn vd naam en de voornaam, hoeft niet leesbaar zijn
- authenticatie : band tussen de geïdentificeerde persoon en de persoon die het teken plaatst -> betrokkene moet zelf de handtekening plaatsen
- de bedoeling een handtekening te plaatsen : niet zomaar naam en voornaam, maar echt de bedoeling willen hebben om een handtekening te plaatsen.

Het ondertekende document wordt aangemerkt als origineel

Gevolgen authentieke akten

- 2 belangrijke kenmerken :
- uitvoerbare kracht
 - volstreekte bewijskracht

Uitvoerbaarheid : sommige -> gedwongen worden uitgevoerd. (vonnissen en arresten)

Bewijswaarde : bijzondere bewijswaarde voor alle elementen die de openbare ambtenaar krachtens zijn statuut zelf heeft vastgesteld, de zogenaamde authentieke vermeldingen.

deze vermeldingen gelden als volledig bewijs en betwisting door middel van tegenbewijs is niet mogelijk, ook niet middels eed of bekentenis.

Zijn authentiek : de dagtekening, de plaats waar de akte is opgemaakt, het feit dat de partijen verschenen zijn,.....

Onderhandse akte

geen uitvoerbare kracht

Vormvoorwaarden : - vrij

- een geschrift met een handtekening

MAAR

Wederkerige overeenkomsten : - slechts geldig als bewijs

- opgemaakt zijn in zoveel originelen als er partijen zijn die een onderscheiden belang hebben. Bovendien moet op elk origineel worden vermeld hoeveel originelen er zijn opgemaakt (art. 1325 BW)

Eenzijdige overeenkomsten : onderhandse biljet of belofte waarbij één enkele partij zich tegenover de andere verbindt om haar een geldsom of een waardeerbare zaak te betalen, moet geheel geschreven zijn door de ondertekenaar of ten minste moet de ondertekenaar, naast zijn handtekening, met de hand 'goed voor' of 'goedgekerud voor' hebben geschreven waarbij de som of de hoeveelheid vd zaak voluit in letters is uitgedrukt (art. 1326 BW)

3. Werking tussen partijen

erkenning van de handtekening

in geval van ontkenning of niet-erkenning dient de echtheid vd handtekening door een gerechtelijk onderzoek naar de echtheid te worden vastgesteld (art. 1323 en 1324 BW)

4. Werking tegen derden

Onderhandse akte kan geen enkele verplichting voor derden inhouden

onderhandse akte heeft ten aanzien van derden dezelfde bewijswaarde als tussen partijen

2 belangrijke nuancerings: - bewijswaarde van de inhoud tegen derden (a)

- tegenwerpelijke vd datum (b)

(a) derden kunnen door elk rechtsmiddel bewijzen dat de inhoud van die akte niet overeenkomt met de werkelijkheid

(b) datum van een onderhands akte - moet vaste datum zijn -> dag waarop ze geregistreerd zijn, of dag vh overlijden van 1 vd ondertekenaars, ofwel van de dag waarop de hoofdinhoud ervan is vastgesteld in een authentieke akte

!! De datum op een onderhands akte heeft dus geen bewijswaarde ten aanzien van derden tenzij voldaan is aan **artikel 1328 BW**

Getuigenbewijs

het bewijs dat wordt geleverd door een feitenverklaring onder eed, afgelegd voor de rechter, in een geuitgenverhoor georganiseerd conform het Gerechtelijk Wetboek, door een persoon die een rechtshandeling of een feit heeft bijgewoond, gezien of gehoord en die geen partij is bij het geding.

Het bewijs van rechtsfeiten

Rechtsfeiten kunnen door alle middelen van recht worden bewezen. De rechter beschikt over een vrije appreciatie van de aangeboden bewijsmiddelen.

BEWIJS IN HET STRAFRECHT

Plan

fundamentele verschilpunten : bewijslast is verschillend, bewijsmiddelen zijn verschillend en ook de mogelijkheid van de strafrechter om zijn overtuiging te vormen is ruimer.

Bewijslast

Uit het beginsel dat eenieder wordt geacht onschuldig te zijn tot zijn schuld door de rechter is vastgesteld, dien afgeleid te worden dat de bewijslast in strafrecht berust op de schouders van het OM

Het onderzoek moet betrekking hebben op alle aspecten van de zaak, zowel deze ten nadele van de verdachte als deze in zijn voordeel.

De beklaagde heeft een zwijgrecht (Salduz-wet)

Bewijsmiddelen

in beginsel alle bewijsmiddelen vrij

De strafrechter is geen passieve toeschouwer in het bewijsvoeringsproces maar speelt een actieve rol; Anderzijds kan de rechter ook steeds de onzoekeverrichtingen die hij noodzakelijk acht voor zijn besluitvorming en die hij zelf niet kan bevelen, suggereren aan het OM

Proces-verbaal geldt in principe als loutere inlichting, De wet verleent aan sommige pv's bewijswaarde tot bewijs van het tegendeel (**art. 154, art. 189 Sv**)

Rechtmatig verkregen bewijs

Bewijs dat in strijd met de wet, met internationale verdragen of met algemene rechtsbeginselen is verkregen, kan niet als bewijs worden aangewend.

Hof van cassatie zegt : moet enkel uitgesloten worden indien :

- het is verkregen in strijd met een op straffe van nietigheid voorgeschreven regel
- de onregelmatige verkrijging van bewijs de betroubaarheid ervan aantast
- het gebruik van onregelmatig verkregen bewijs het recht op een eerlijk proces onmogelijk maakt

Rechterlijke overtuiging

in de regel worden de bewijsmiddelen door de rechter vrij beoordeeld

Belangrijk ten slotte is de vaststelling dat zelfs indien er zware vermoedens van schuld zijn, maar er nog een mogelijkheid van onschuld overblijft, de rechter de verdachte moet vrijspreken. "In dubio pro reo" wat wil zeggen dat twijfel over het bewijs van de schuld van de beklaagde in zijn voordeel moet worden uitgelegd.